

Arbeidsmarkt, concurrentievermogen & loonvorming

Hoofdstuk 6

Interessante reeks tutorials Stijn Baert

https://www.youtube.com/playlist?list=PLz1rkPq534-clM_YJ5kgkYO7D2xV5qxep

Praat mee over economie
door Stijn Baert
Playlist • 9 video's • 1.166 weergaven

In deze reeks video's van de faculteit Economie en Bedrijfskunde van de Universiteit Gent worden ...meer

▶ Alles afspelen

- 1 **de terugknikkende aanbodcurve**
Stijn Baert • 1,3K weergaven • 8 maanden geleden
2:02
 - 2 **de werkzaamheidsgraad**
Stijn Baert • 921 weergaven • 8 maanden geleden
1:58
 - 3 **elasticiteiten**
Stijn Baert • 2,5K weergaven • 8 maanden geleden
... Wordt nu afgespeeld
 - 4 **een monopolie**
Stijn Baert • 1K weergaven • 8 maanden geleden
3:00
 - 5 **het BBP**
Stijn Baert • 2,2K weergaven • 8 maanden geleden
3:19
 - 6 **marginaliteit**
Stijn Baert • 1K weergaven • 8 maanden geleden
2:19
- Gaan er echt meer mensen werken als de lonen hoger zijn?**
Stijn Baert • 1,3K weergaven • 8 maanden geleden
- Wat is de werkzaamheidsgraad?**
Stijn Baert • 921 weergaven • 8 maanden geleden
- Wat zijn elasticiteiten?**
Stijn Baert • 2,5K weergaven • 8 maanden geleden
- Waarom houden economen niet van monopolies?**
Stijn Baert • 1K weergaven • 8 maanden geleden
- Wat is het BBP? Wat is economische groei?**
Stijn Baert • 2,2K weergaven • 8 maanden geleden
- Wat zijn marginale opbrengsten en marginale kosten?**
Stijn Baert • 1K weergaven • 8 maanden geleden

Nationaal inkomen & Werkgelegenheid

- ~~1. De hoogte van het nationaal inkomen: pg 182-196 NIET:~~
WEL geschiedenis: pg 191 -195
- 2. De arbeidsmarkt pg 197 - 209**
- 3. Concurrentievermogen, loonvorming en innovatie pg 210 - 216**

Ontslagnemend federaal minister van werk: Pierre-Yves Dermagne
Vlaams Minister van Werk: Zuhal Demir

6.2 Arbeidsmarkt pg 197

Arbeidsmarkt: plaats waar

- **aanbod** van arbeidskrachten = **beroepsbevolking**
= **zij die willen werken**
= **werkenden & werkzoekenden**
EN
- **vraag** naar arbeidskrachten = **werkgelegenheid: ingevulde banen & openstaande vacatures**
elkaar ontmoeten.
- Als aanbod > vraag = AO = werkloosheid
- Als vraag > aanbod = VO = openstaande vacatures & knelpuntberoepen

Belangrijke begrippen

- Totale bevolking
- Bevolking op arbeidsleeftijd 15-64 jaar (20 – 64j)
- Beroepsbevolking (zij die WILLEN werken)
- Inactieven tss 15-64j bv
- Werkenden
- Niet-werkende volledig uitkeringsgerechtigde werkzoekenden = werklozen

OPMERKINGEN

- arbeidsmarktcijfers lopen gemiddeld **6 maand achter** op de conjunctuur
- Cijfers interim-arbeid lopen vooruit op de arbeidsmarktevolutie en werken in deze voorspellend

1) Het aanbod van arbeidskrachten

Totale aanbod = BEROEPSBEVOLKING

= Iedereen tss 15 – 64j die wil werken

= Werkende beroepsbevolking + niet-werkende werkzoekenden

Beroepsbevolking hangt af van grootte van de bevolking en bevolking op arbeidsleeftijd

Schematische weergave OF formule pg 197 NIET te kennen

- **Totale bevolking:** 11.763.650 inwoners in België (op 1/1/2024)

Bron: <https://statbel.fgov.be/nl/themas/bevolking/loop-van-de-bevolking>

- **Aangroei bevolking:**
 - natuurlijke groei: geboortes - overlijdens
 - Migratiesaldo: immigratie - emigratie
 - Aangroei = gering +0,58% ('23) = iets meer dan normaal (+0,5%)
 - - 18j: dalend en gering aandeel
 - + 65j: stijgend aandeel 20% ('23)

→ VERGRIJZING

1) Het aanbod van arbeidskrachten

Bevolking op arbeidsleeftijd 15 – 64j

- Grootste bedreiging arbeidsmarkt (& van het sociale zekerheidssysteem)
= **grijze exit**
= Babyboomers op pensioen tss '18 – '23 = +/- 12% vd tewerkstelling
--> stijgende vervangingsvraag

OPLOSSING?

Activeringsbeleid: verhogen participatie **inactieven**

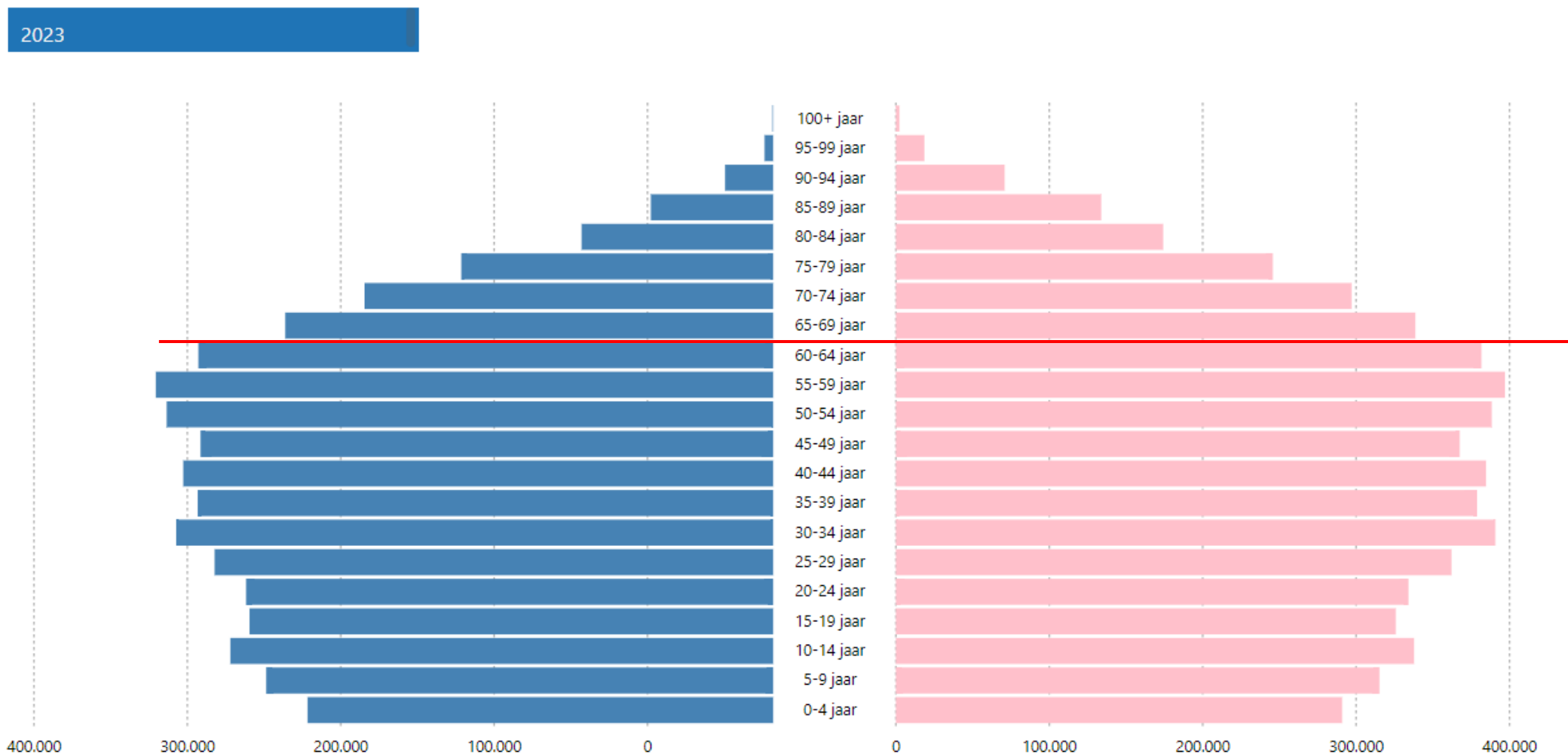
→ Inzetten op opleidingen (digitale competenties & opkomende technologische beroepen en reallocatie (mobiliteit)

FOUT in boek: cijfers in laatste alinea pg 198: is de werkzaamheidsgraad ipv de activiteitsgraad

Activiteitsgraad = 76,5% ('23) zie verder

Leeftijdspyramide België 2023

<https://www.populationpyramid.net/nl/belgi%C3%AB/2023/> interessant om andere jaren en landen te vergelijken

Tabel 6.3: Bevolking op arbeidsleeftijd 15 – 64j pg 197

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Mannen	3 674 964	3 682 471	3 691 714	3 700 212	3 710 315	3 730 360	3 750 014
Vrouwen	3 637 294	3 642 918	3 651 034	3 657 747	3 666 133	3 691 846	3 717 596
Totaal	7 312 258	7 325 389	7 342 748	7 357 959	7 376 448	7 422 207	7 467 610

Tabel 6.4: Beroepsbevolking pg 198

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Mannen	2 853 559	2 870 464	2 901 824	2 913 740	2 948 123	2 994 964	3 027 435
Vrouwen	2 502 985	2 526 519	2 554 285	2 561 797	2 591 000	2 637 259	2 681 329
Totaal	5 356 544	5 396 982	5 456 109	5 475 536	5 539 122	5 632 223	5 708 764

7

3

Op Canvas vind je een handig document met alle cijfers & formules

1) Het aanbod van arbeidskrachten

- Activiteitsgraad of participatiegraad = $\frac{\text{beroepsbevolking}}{\text{bevolking op arbeidslft}} \times 100$

= % van de mensen op arbeidsleeftijd die WILLEN werken, zich aanbieden op de arbeidsmarkt

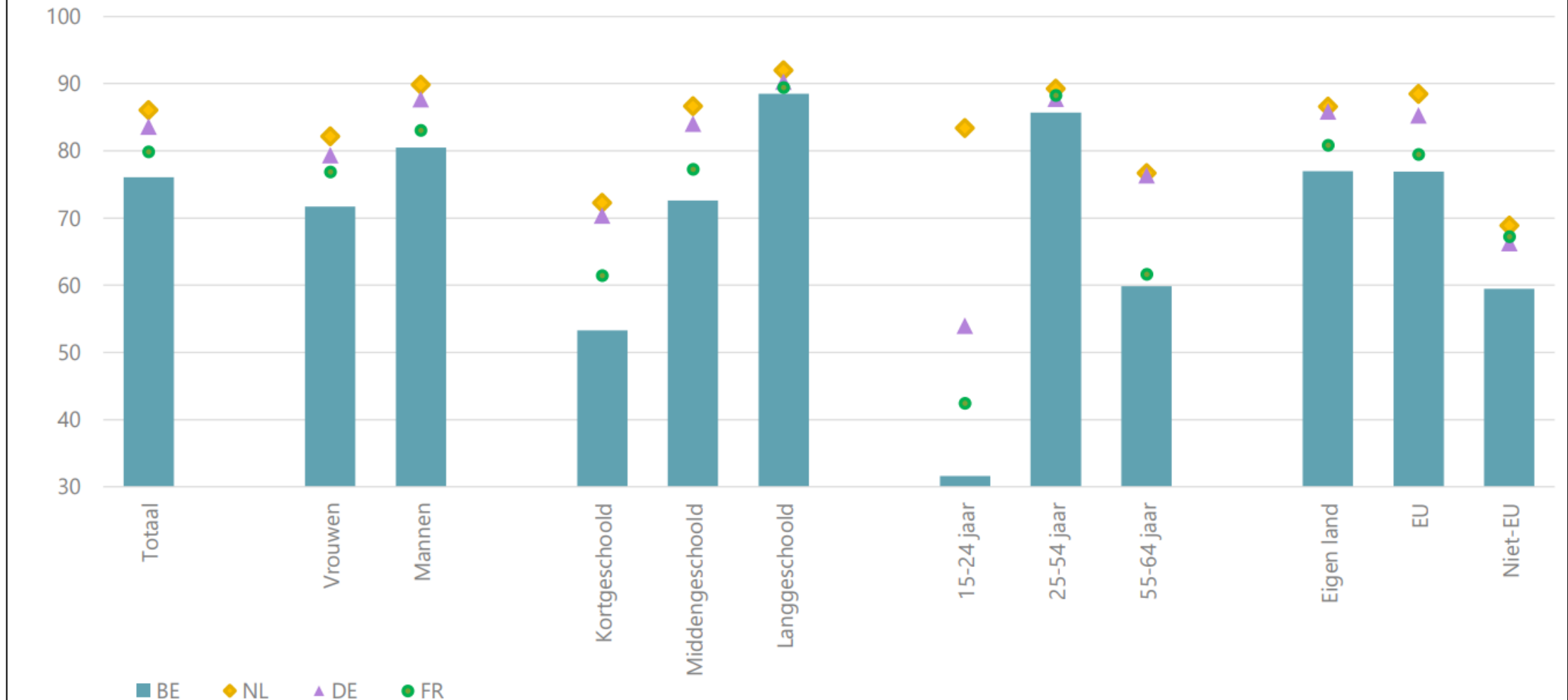
- Bevolking op arbeidsleeftijd 15 – 64j
- Beroepsbevolking
= **Inactieven**

bv studenten >15j, huisvrouwen en -mannen, chronisch zieken, mindervaliden, renteniers, vervroegd pensioen, leefloners, vaak laaggeschoolden, ...

Opdracht: Bereken o.b.v. tabel 6.3 & 6.4

2023	mannen	vrouwen	totaal
Activiteitsgraad			
Inactiviteitsgraad			
aantal			

Activiteitsgraad: België en buurlanden 2023

Stand van zaken op de arbeidsmarkt in België en in de gewesten – 15 juli 2024

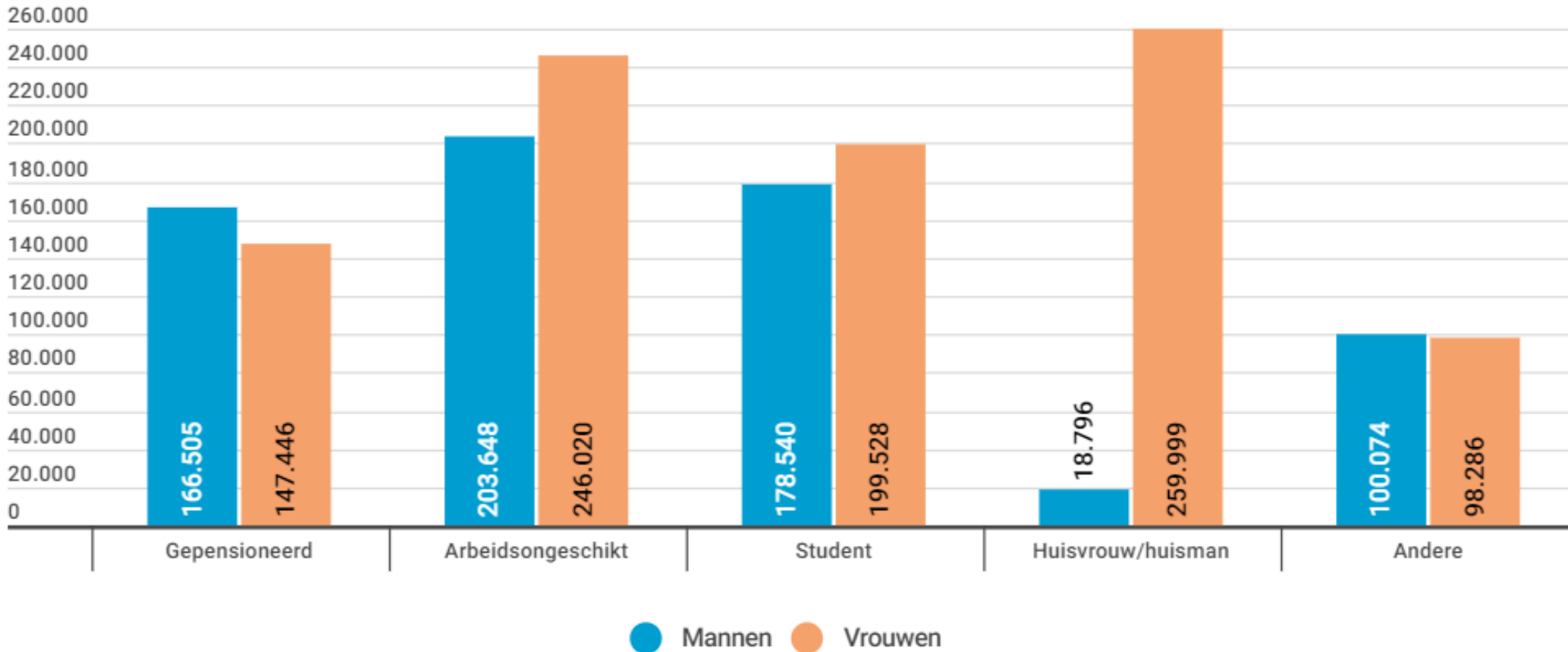
Verslag van de Hoge Raad voor Werkgelegenheid

https://hrw.belgie.be/sites/default/files/content/download/files/202407_hrw_stand_van_zaken_op_de_arbeidsmarkt_voorstelling.pdf

Macro Hfst 6: Arbeidsmarkt - 1BM24 Geraadpleegd 10/11/24

Inactieven

Inactieven van 20-64 jaar volgens categorie van inactiviteit en geslacht (2022)

Bron: <https://statbel.fgov.be/nl/themas/werk-opleiding/arbeidsmarkt/werkgelegenheid-en-werkloosheid>
Geraadpleegd 8/4/23

1,3 miljoen landgenoten werken niet, en zijn ook niet op zoek: “Belgische inactiviteit is veel groter probleem dan werkloosheid”

Het was Feest van de Arbeid, afgelopen zondag. Al is er op dat vlak maar weinig reden tot vieren, gezien de lage werkzaamheidsgraad in ons land. Niet de werkloosheid is ons grote probleem, stelt professor arbeidseconomie Stijn Baert (UGent) op basis van de recentste Eurostat-cijfers. Wel de zeer hoge graad van inactiviteit. “We zijn met ruim 1,3 miljoen Belgen die niet werken, noch werk zoeken.” Een vraaggesprek met de arbeidseconoom.

Beluister dit radiofragment: 6 minuten

<https://radio1.be/luister/select/de-ochtend/aantal-inactieven-in-ons-land-is-echt-problematisch>

Uit de webinar van Prof Stijn Baert 15/9/21

**Van alle 25- tot 64-jarigen waren er in 2019 ...
... 73.6% aan het werk in België.**

3.8% was werkloos.

22.8% was inactief.

Arbeidsmarkt en de rol van de Belgische economie:
de ijsberg op onze Belgische arbeidsmarkt en hoe deze te
ontdoen?"

15/09/2021

13.00 – 14.00

WEBINAR

Stijn BAERT

Europese vacaturegraad pg 199

$$\text{Europese vacaturegraad} = \frac{\# \text{ openstaande vacatures}}{\# \text{ arbeidsplaatsen}^*} \times 100$$

* = ingevulde banen + vacatures

→ Hoe hoger, hoe groter de spanningen op de arbeidsmarkt:

België: 4,6 (2023) → **krapste arbeidsmarkt van Europa**

Eurozone: 2,7 EU-27: 2,9

Redenen

- teveel inactieven (24% vd bevolking op arbeidsleeftijd) **boek zegt 30% = fout**
 - Stoppen te vroeg met werken
 - Veel langdurig zieken

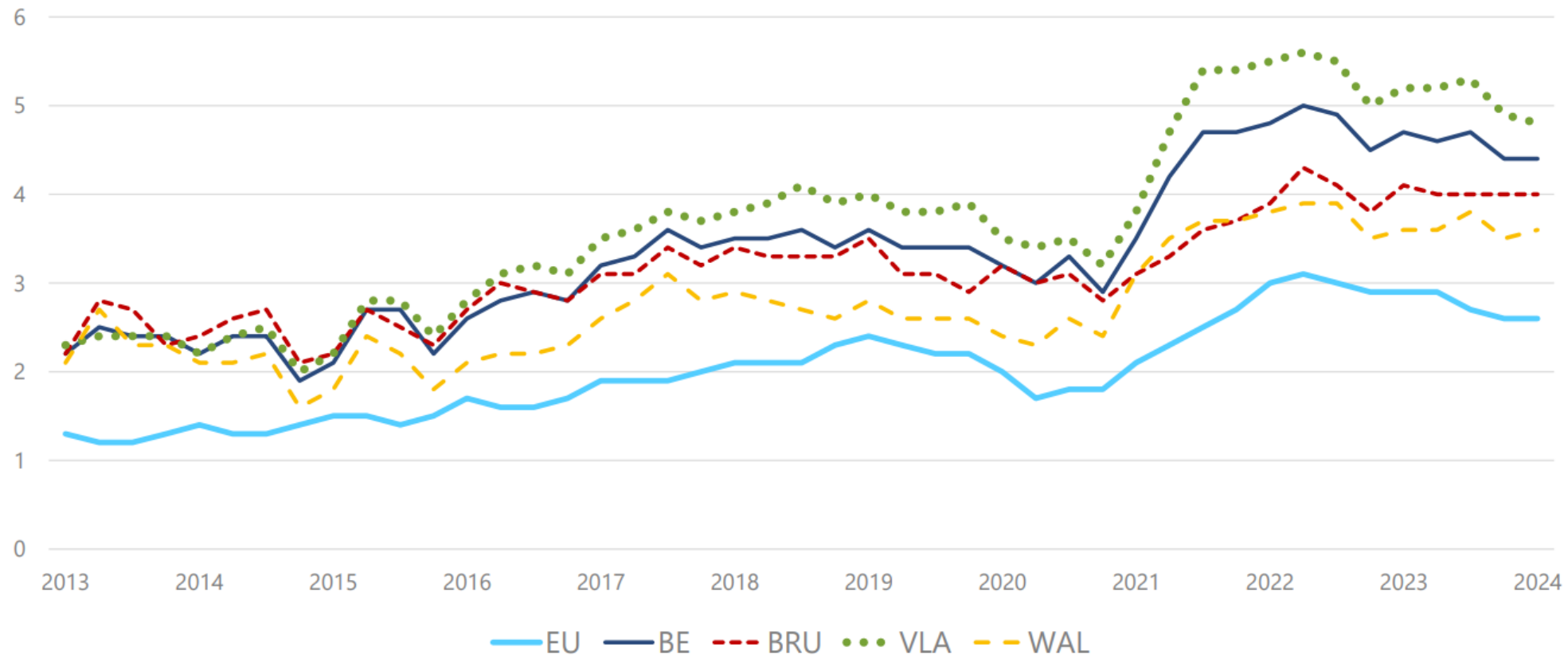
→ PACT TEGEN KRAPTE = Werknemers langer laten werken & inactieven activeren om:

- Oververhitting arbeidsmarkt te voorkomen
- Bevordert de economische groei
- Financiering sociale zekerheidssysteem

→ Officiële pensioenleeftijd: 2025: 66 jaar, 2030: 67 jaar

Het tekort aan arbeidskrachten blijft een belangrijk probleem

Vacaturegraad per gewest

Stand van zaken op de arbeidsmarkt in België en in de gewesten – 15 juli 2024

Verslag van de Hoge Raad voor Werkgelegenheid

https://hrw.belgie.be/sites/default/files/content/download/files/202407_hrw_stand_van_zaken_op_de_arbeidsmarkt_voorstelling.pdf

Geraadpleegd 10/11/24

Waarom moet iedereen langer aan het werk?

- Mensen leven langer
- Mensen studeren langer
- Minder uitgaven: minder 'brugpensioen' = werkloosheid met bedrijfstoelage betalen
- Meer inkomsten aan bijdrages RSZ om kosten vergrijzing betaalbaar te houden
- Meer belastingsinkomsten
- Krapte op de arbeidsmarkt verhelpen

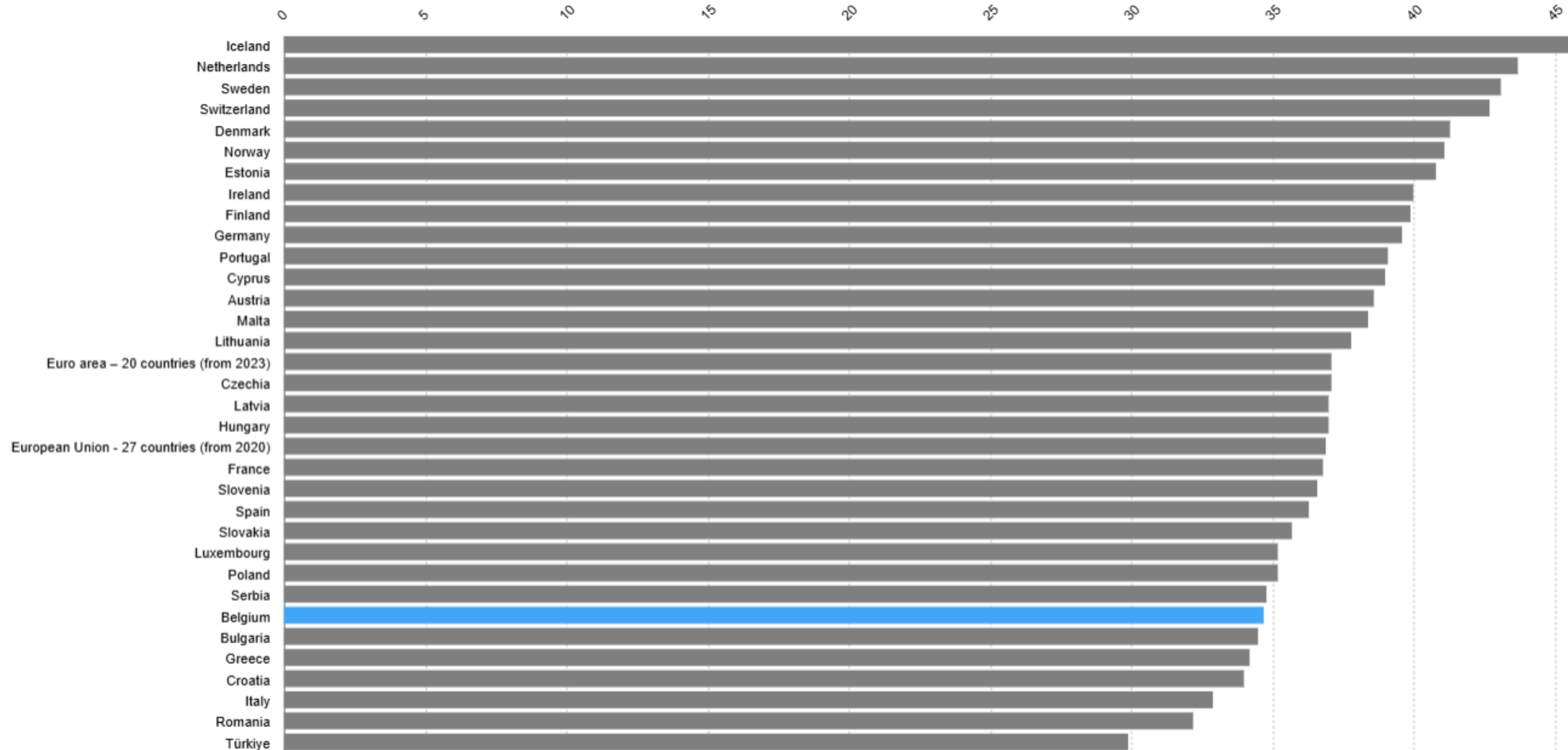
Waar werkt men het langst?

Belgium 2023
Annual, Total **34.7**

In 2016 was het nog 32,6 jaar.

In principe: Om te genieten van een volledig pensioen, moet je 45 loopbaanjaren kunnen voorleggen.

https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/lfsi_dwl_a/default/bar?lang=en

2) De vraag naar arbeidskrachten pg 199

Afhankelijk van:

- vraag naar goederen: België = open economie dus conjunctuurgevoelig
- arbeidsproductiviteit
- relatieve prijzen van de productiefactoren: arbeid en kapitaal
→ substitutie van arbeid door kapitaalsgoederen

Arbeidsintensiteit van de groei = $\frac{\text{werkgelegenheidstoename}}{\text{groei van de econ activiteit}}$

2023 = 0,53

2)Vraag naar arbeidskrachten pg 199-201

Tabel 6.5: Werkende beroepsbevolking pg 200

FOUTIEVE TERM IN BOEK PG 200-201: vervangen!

WERKGELEGENHEID \neq WERKZAAMHEID

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Mannen	2 575 383	2 609 313	2 649 055	2 648 727	2 699 862	2 754 443	2 772 433
Vrouwen	2 254 819	2 291 625	2 329 772	2 332 098	2 374 266	2 423 440	2 446 628
Totaal	4 830 202	4 900 938	4 978 828	4 980 824	5 074 128	5 177 883	5 219 061

Bron: Verslag 2023, Preambule Economische en financiële ontwikkelingen, Prudentiële regelgeving en prudentieel toezicht, NBB, Brussel, 13 maart 2024, pag. 319. Geraadpleegd op 13 maart 2024, van <https://www.nbb.be>.

Tabel 6.6: Uitkeringsgerechtigde volledig werklozen pg 202

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Mannen	278 176	261 150	252 768	265 013	248 261	240 520	255 002
Vrouwen	248 167	234 894	224 513	229 699	216 734	213 819	234 701
Totaal	526 343	496 044	477 281	494 712	464 995	454 339	489 703

2) De vraag naar arbeidskrachten

- Sinds 2015 veel nieuwe jobs dankzij Regering Michel
 - Maatregelen om arbeidskosten te verlagen (voor de werkgever)
 - Verlagen fiscale druk op arbeidsinkomsten (voor de werknemer)
 - Activeren inactieven en werklozen
 - Nieuwe werkenden
- Maar jobcreatie bruusk onderbroken door Corona in 2020; dankzij stelsel tijdelijke werkloosheid en overbruggingskrediet voor zelfstandigen bleef nettobanenverlies beperkt
- herstel in 2021 & 2022: sterke stijging vraag arbeidskrachten
 - ongezien krapte op de arbeidsmarkt (vacaturegraad : 4,89% in '22 en 4,6% in '23)
 - <https://kanaalz.knack.be/nieuws/bedrijven-verhogen-lonen-om-personeel-te-vinden/video-normal-1798731.html> 8/11/21
- Maar 2023: de groei van de werkzaamheid vertraagde

lees het artikel op Canvas uit De Standaard, 27/04/2023, Ruben Mooijman. “Jobgroei op laagste peil in negen jaar”

De arbeidsmarkt begint barstjes te vertonen: de banengroei vertraagt, de werkloosheid loopt op en er is minder vraag naar uitzendarbeid.

Kan je hier verklaringen voor geven?

Arbeidsmarktgraden: kengetallen

Activiteits- = participatiegraad: $\frac{\text{beroepsbevolking}}{\text{bevolking op arbeidslft}} \times 100$

Werkzaamheidsgraad: $\frac{\text{aantal werkenden}}{\text{bevolking op arbeidslft}} \times 100$

Werkgelegenheidsgraad: $\frac{\text{beschikbare jobs}}{\text{bevolking op arbeidslft}} \times 100$

Moet je niet kunnen berekenen (niet alle vacatures zijn gekend)

Pas op: veel verwarring tss deze 2, boek gebruikt werkgelegenheidsgraad ☹️

Werkloosheidsgraad: $\frac{\text{aantal werkzoekenden}}{\text{Bevolking op arbeidslft}} \times 100$

Pas op: definitie pg 203 = fout in noemer ~~Beroepsbevolking~~

Opdracht: bereken zelf de arbeidsmarktgraden

Gebruik het document op Canvas met het handige overzicht van alle tabellen (6.3 – 6.6) uit het boek.

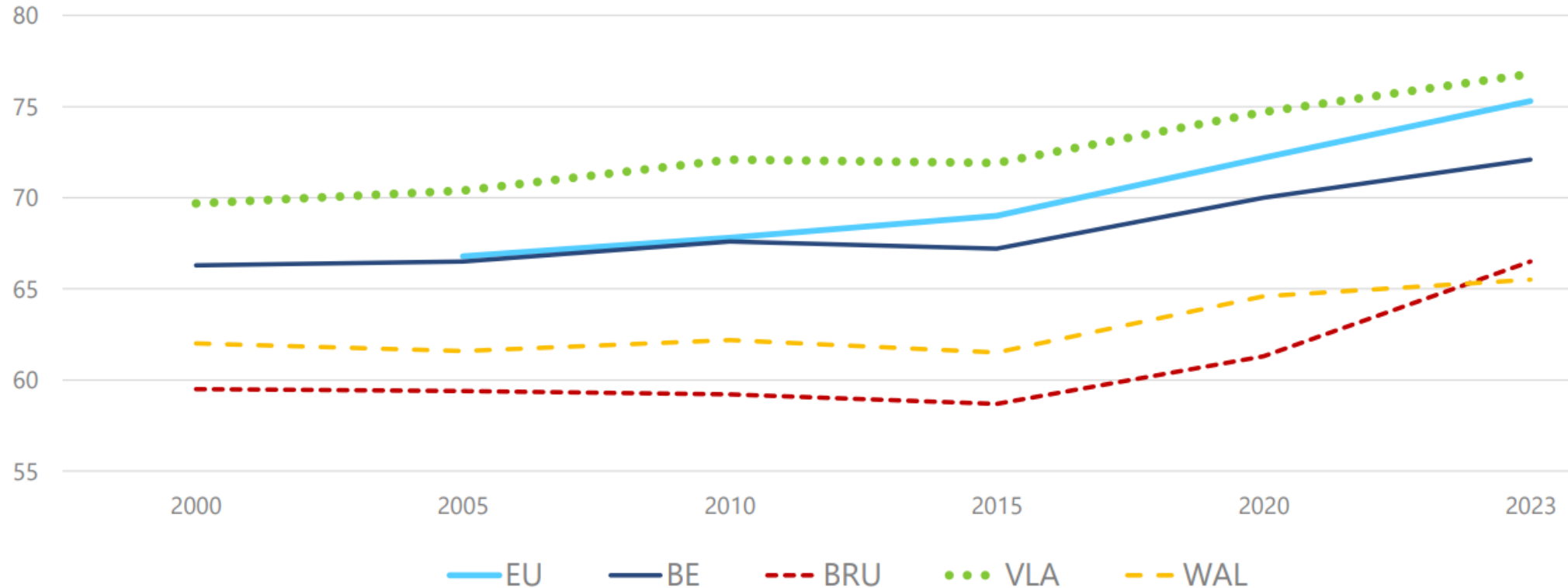
Bereken zelf de arbeidsmarktgraden (1 cijfer na de komma) voor België en interpreteer de gevonden resultaten

Pas op cijfers obv 15-64j zijn dus anders dan grafieken in boek: 20 -64j

2023	mannen	vrouwen	totaal
Activiteitsgraad			
Inactiviteitsgraad			
aantal			
Werkzaamheidsgraad			
Werkloosheidsgraad			

Werkgelegenheidsgraad: de verschillen tussen de gewesten blijven, de kloof met de EU wordt groter

(werkgelegenheidsgraad, 20- tot 64-jarigen, in %)

Stand van zaken op de arbeidsmarkt in België en in de gewesten – 15 juli 2024

Verslag van de Hoge Raad voor Werkgelegenheid

https://hrw.belgie.be/sites/default/files/content/download/files/202407_hrw_stand_van_zaken_op_de_arbeidsmarkt_voorstelling.pdf

Geraadpleegd 10/11/24

Europese 2020→ 2030-strategie pg 200

Europese werkgelegenheidsdoelstellingen 2020: werkzaamheidsgraad van **75%** (20 – 64j) tegen 2020 **NIET** gehaald 😞

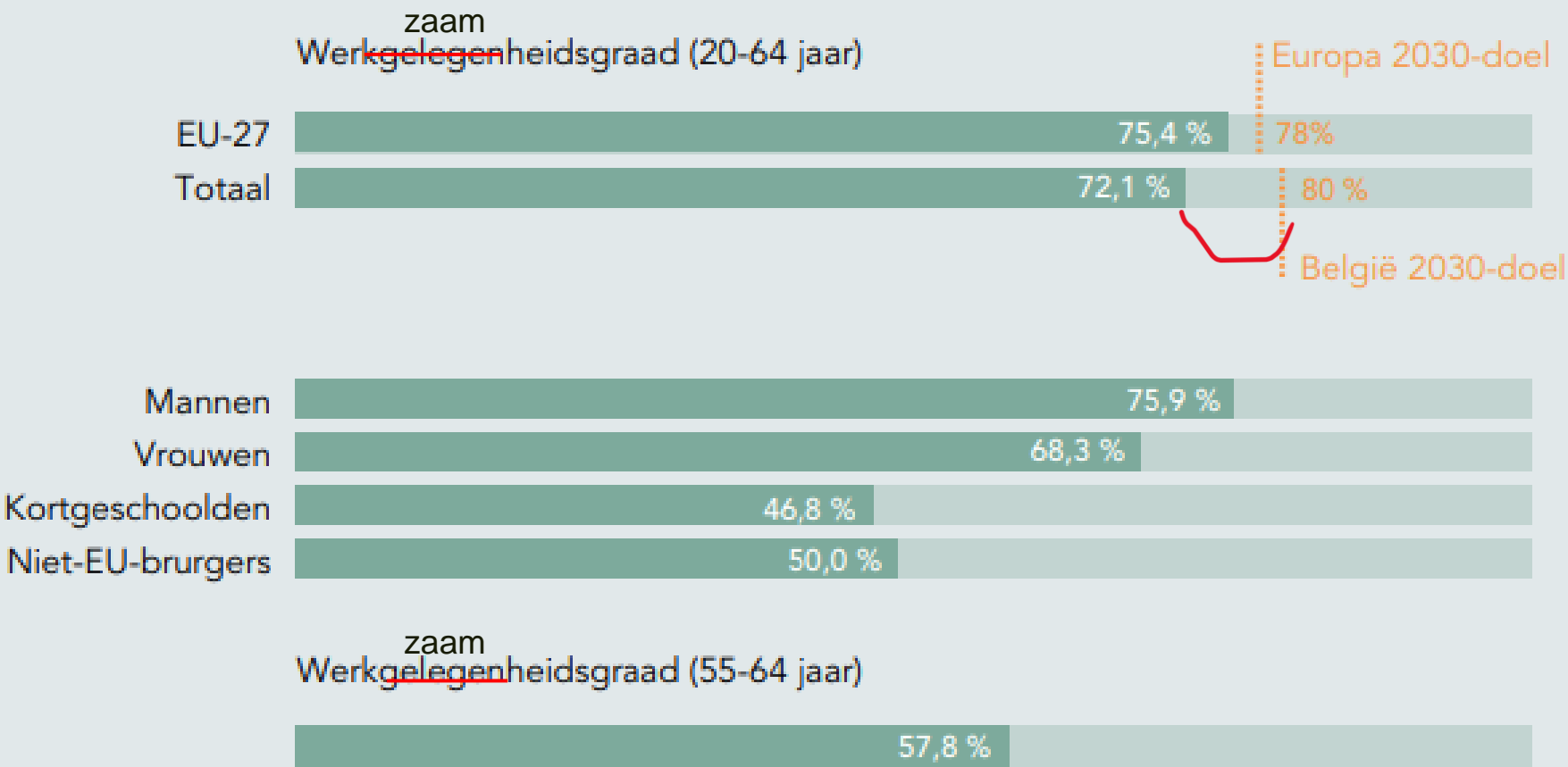
Europese doelstellingen tegen 2030:

1. Werkzaamheidsgraad van 78% (bevolking 20 – 64j)
2. 60% vd volwassenen neemt jaarlijks deel aan een opleiding = levenslang leren

- verhogen arbeidsmarktparticipatie: Kloof mannen / vrouwen halveren tov 2019
- Verbeteren opvang en onderwijs jonge kinderen: verhogen participatie vrouwen
- % NEET-jongeren (15-29j) van 12,6% → 9%
- Aanmoedigen tot participatie van:
 - Ouderen
 - Laaggeschoolden
 - Personen met een beperking
 - Etnische minderheden
- Competenties nieuwe technologieën en groene transitie verhogen door opleidingen
- Aantal vroegtijdige (= zonder diploma) schoolverlaters moet dalen

Werkzaamheidsgraden België 2023 & doelstelling 2030 pg 201

Belgische doelstelling 80% !!??

Figuur 6.6
80 procent van de Belgen
aan het werk in 2030:
waar staan we in 2023?

3) Werkloosheid België pg 202

Uitkeringsgerechtigde volledig werkloze = Niet-werkende werkzoekende

1. Heeft geen werk tss 15-74j
2. Is beschikbaar voor de arbeidsmarkt
3. Is op actieve wijze op zoek naar werk

Formule werkloosheidsgraad onderaan pg 203 = FOUT: noemer moet zijn
“Bevolking op arbeidsleeftijd” NIET “beroepsbevolking”

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Mannen	278 176	261 150	252 768	265 013	248 261	240 520	255 002
Vrouwen	248 167	234 894	224 513	229 699	216 734	213 819	234 701
Totaal	526 343	496 044	477 281	494 712	464 995	454 339	489 703

2015 - 2019: ↘

2020: beperkte stijging dankzij systeem van tijdelijke werkloosheid

2021 - 2022: sterk herstel

2023: stijging aantal werkzoekenden 😞!

OPDRACHT: Geef 3 redenen voor deze toename in 2023

Arbeidsmarktparadox pg 202

Veel werklozen (+/- 490.000) (AO) & veel openstaande vacatures (VO) die niet ingevuld raken (knelpuntberoepen)

cfr hoge vacaturegraad

= Vraag en Aanbod niet op elkaar afgestemd

OORZAKEN PARADOX

- gebrek aan kwalificatie en scholingsniveau
- gebrek aan mobiliteit
- gebrek aan motivatie, flexibiliteit en werkattitude

OORZAKEN knelpuntberoepen

bv gezondheidszorg, technische en technologische jobs, horeca, onderwijs, bouw, ..

- Kwantitatief: te weinig geïnteresseerden / opgeleiden
- Kwalitatief: niet de juiste competenties
- ongunstige werkomstandigheden

Spanningsgraad pg 202

$$\text{Spanningsgraad} = \frac{\# \text{werkzoekenden}}{\text{vacature}}$$

- Geeft de verhouding tussen aanbod & vraag op de arbeidsmarkt
- **Hoe lager, hoe krupper de arbeidsmarkt**
- Sinds 2010: ∋ o.a. door:
 - vergrijzing van de beroepsbevolking
 - Daling werkloosheidsgraad
 - Stijging aantal vacatures
- **Spanningsgraad Vlaanderen**
 - 2016 = 7,8
 - 2017 = 5,9
 - 2018 = 4,13
 - 2019 = 3,77
 - 2020 = 4,96
 - 2021 = 2,4
 - 2023 = 2,2

Werkloosheidsval pg 203

- Ook VRIJWILLIGE WERKLOOSHEID genoemd
- Door stelsel van SZ: uitkeringen onbeperkt in de tijd en weinig degressief, weinig controle & druk
- Financiële prikkel om te werken is te klein: Verschil tussen minimum nettoloon laaggeschoolde en uitkering is te klein
- Te hoog in België volgens Europese Commissie (indicator niet te kennen)
- MAATREGELEN
 - verlagen van fiscale en parafiscale druk op laagste lonen (= hoger nettoloon)
 - betere begeleiding door de diensten voor arbeidsbemiddeling: activering & opleidingen (sinds 1/4/14 voor alle werklozen < 60j)
 - Dienstenchequesysteem
 - Jobbonus in Vlaanderen (zie volgende slide maar afgeschaft door huidige Vlaamse regering)

Vlaamse Jobbonus

De Morgen 23/9/23

Vlaamse regering bereikt akkoord over begroting: jobbonus wordt uitgebreid naar bijna miljoen Vlamingen

Er is een akkoord over de Vlaamse begroting. De jobbonus wordt uitgebreid naar inkomens tot **3.100 euro bruto per maand** (nu tot 2.900 euro bruto) en het maximumbedrag voor de laagste inkomens gaat van 600 euro netto per jaar naar 700 euro per jaar.

VRT.be, 30/9/24

Kersvers minister van Begroting en Financiën Ben Weyts (N-VA) licht de Vlaamse begroting toe.

Duurdere dienstencheques, geen godsdienstvakken meer en geschrapte jobbonus: zo wil de Vlaamse regering haar plannen financieren

De **jobbonus**, een premie van 700 euro per jaar voor de laagste inkomens, wordt geschrapt. "Tenminste, als er op het federale niveau een algemene lastenverlaging komt voor wie werkt." Dat moet 200 miljoen euro opleveren."

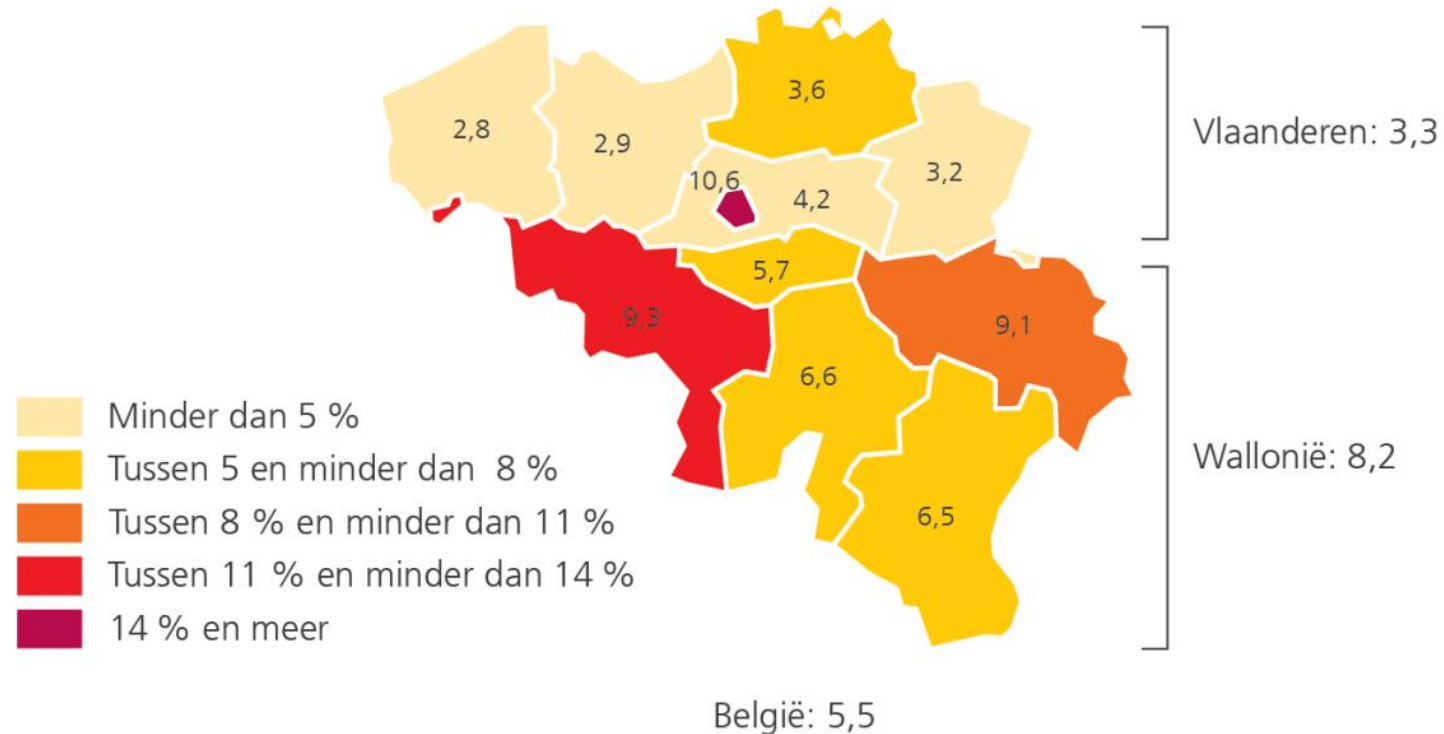
Grote regionale verschillen pg 203

Weinig mobiliteit tussen provincies

Werkloosheidsgraad 2023

- Vlaanderen: 3,3%
- Wallonië: 8,3%
- Brussel: 10,9%

Werkloosheidsgraad naar provincie
(in % van de beroepsbevolking van 15 jaar of ouder, 2023)

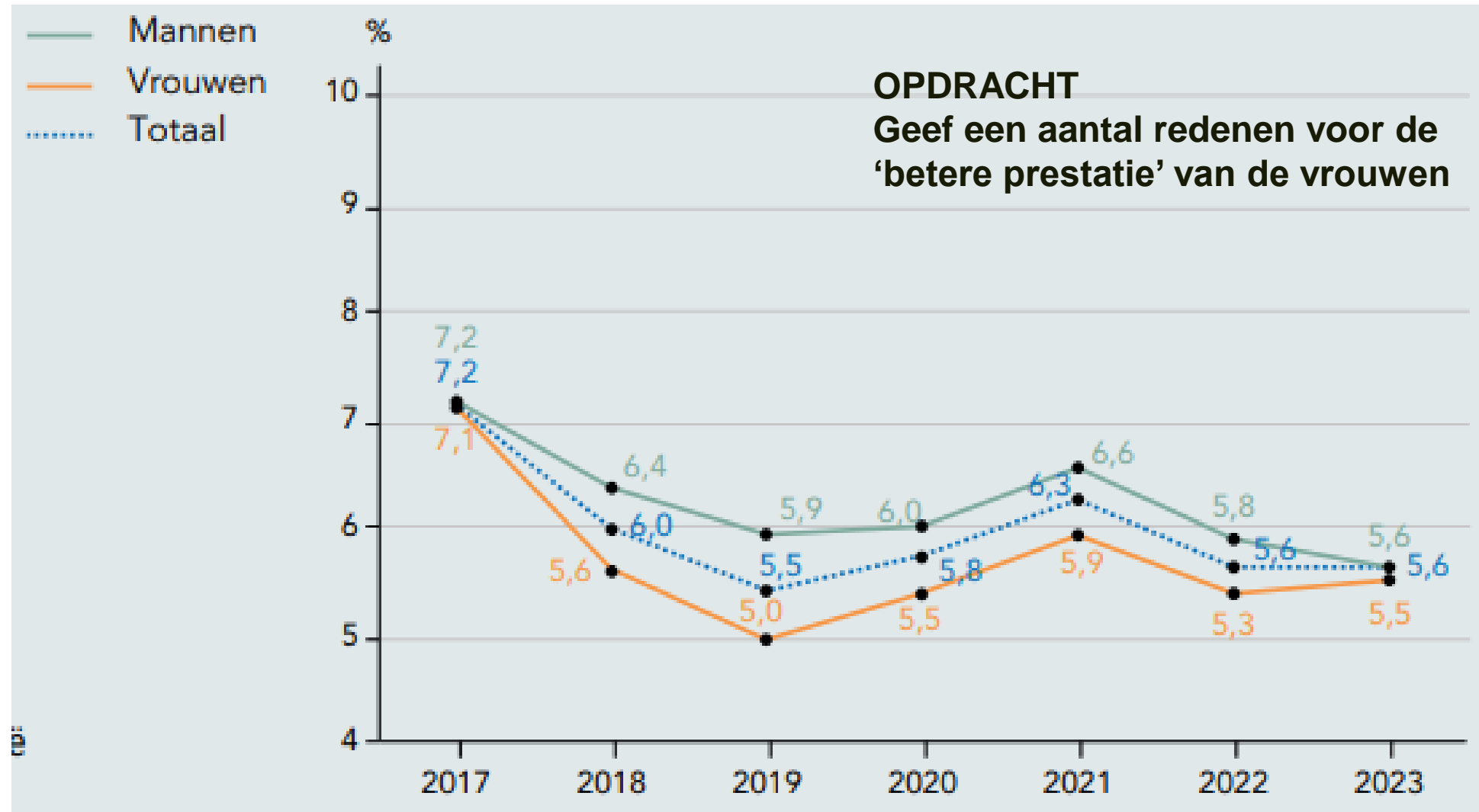

Stand van zaken op de arbeidsmarkt in België en in de gewesten – 15 juli 2024

Verslag van de Hoge Raad voor Werkgelegenheid

https://hrw.belgie.be/sites/default/files/content/download/files/202407_hrw_stand_van_zaken_op_de_arbeidsmarkt_voorstelling.pdf

3) Werkloosheid België

3) Werkloosheid

Belgische werkloosheid (2022): 5,6%

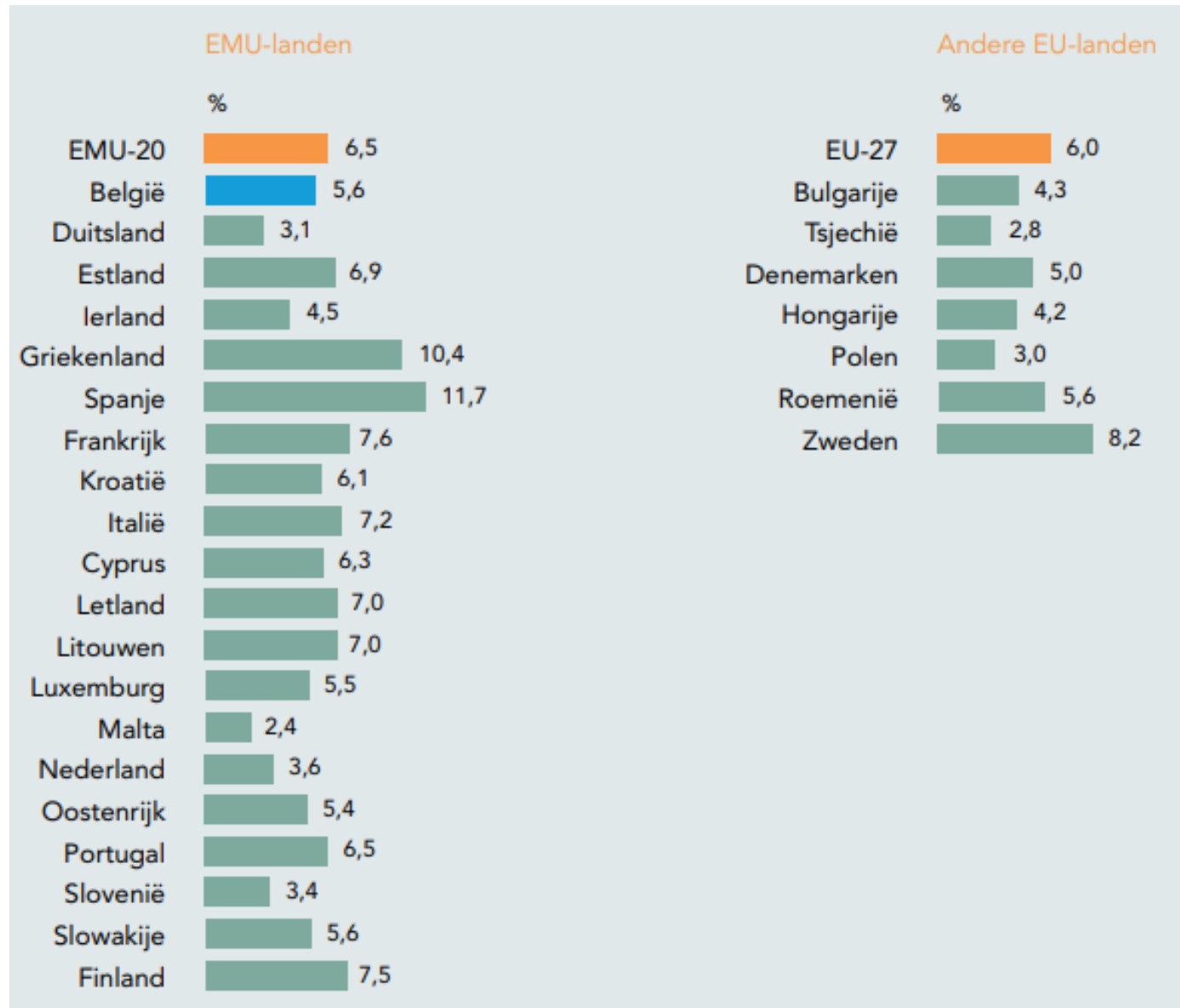
1) beter dan EU27 (6,4%) en eurozone (7%)

oa door tijdelijke werkloosheid & vervroegd pensioen

2) problemen bij integratie op de arbeidsmarkt voor:

- Jongeren (15-24j): 16,2% (2,8x hoger dan gemiddelde)
 - Voortijdig schoolverlaten moet verminderen: B: 6,4%, EU 9,6%
 - NEET-jongeren: B: 9,2%, EU: 11,7% (doelstelling 2030: 9%)
- Laaggeschoolden
- niet-EU onderdanen (21% = 4x hoger) = oorzaken: vaak laaggeschoold, taal, competenties maar ook discriminatie
- langdurig werklozen (>2jaar, 48,2% vd werklozen)

Geharmoniseerd werkloosheids% EU 2023

4) Soorten & oorzaken werkloosheid pg 206-207

1. **Conjuncturele werkloosheid:** door wijziging aan vraagzijde vd economie (buffer = interim arbeid)
2. **Structurele werkloosheid:** door wijziging aan aanbodzijde
 - Kwantitatief: arbeidsplaatsen verdwijnen (NU: faillissementen retailketens, Van Hool, Audi Bxl, ...)
 - Kwalitatief: arbeidskrachten hebben niet de vereisten competenties
3. **Frictiewerkloosheid** (onbelangrijk)
4. **Verdoken werkloosheid** (geen ECHTE werkloosheid)
5. **Tijdelijke werkloosheid** (geen ECHTE werkloosheid)
 - Economische werkloosheid !! Belangrijke crisismaatregel in 08-09, 11-12
 - Technische werkloosheid (ook weerverlet) lockdown tijdens corona pandemie
 - Seizoenswerkloosheid bv toerisme, landbouw, ...
6. **Vrijwillige werkloosheid** = werkloosheidsval

VOORBEELD: Tijdelijke werkloosheid (Corona-lockdowns)

Bron: De Tijd, 31 maart 2022, [BART HAECK](#)

Lees het volledige artikel in het actuadossier

Oefening soorten werkloosheid

1. Marie heeft tijdens de zomer aan de kust gewerkt als serveerster, haar werkgever stuurt haar in de winter een aantal maanden naar de RVA (Rijksdienst voor arbeidsbemiddeling die de uitkeringen uitbetaalt). Marie is
2. Bert werkte bij Van Hool. Bert is
3. Erika is een alleenstaande moeder van drie kinderen. Zij is ingeschreven bij de RVA. De uitkering die zij ontvangt is voordeliger dan een eventueel loon waarmee zij dan o.a. de opvang van haar kinderen moet betalen. Erika is
4. Marc was werkzaam in een reisbureau. Door de economische crisis in 2011 werden er minder reizen geboekt en werd hij ontslagen. Marc is
5. Herman werkt bij Volvo Gent. Het toeleveringsbedrijf van Volvo is in staking. De band bij Volvo valt stil. Herman is
6. Fabriek van Unilin in Wielsbeke sluit eind 2022 drie weken door hoge energieprijzen, 1.000 werknemers zijn
7. Door laaggeschoolde nieuwkomers een taalbad Nederlands én een beroepsopleiding (in een knelpuntberoep) te laten volgen, tracht men ze te behoeden voor

5) Bestrijding van de werkloosheid pg 207

1. Conjuncturele werkloosheid:

vraag vergroten door:

- Overheidsconsumptie en/of investeringen ↗
- Consumptie gezinnen stimuleren bv belastingverlaging, koopkracht ↗
- Investerings bedrijven stimuleren

= anticyclisch begrotingsbeleid

MAAR: Onze hoge overheidsschuld maakt het voeren van expansief budgettair beleid moeilijk

5) Bestrijding van de werkloosheid

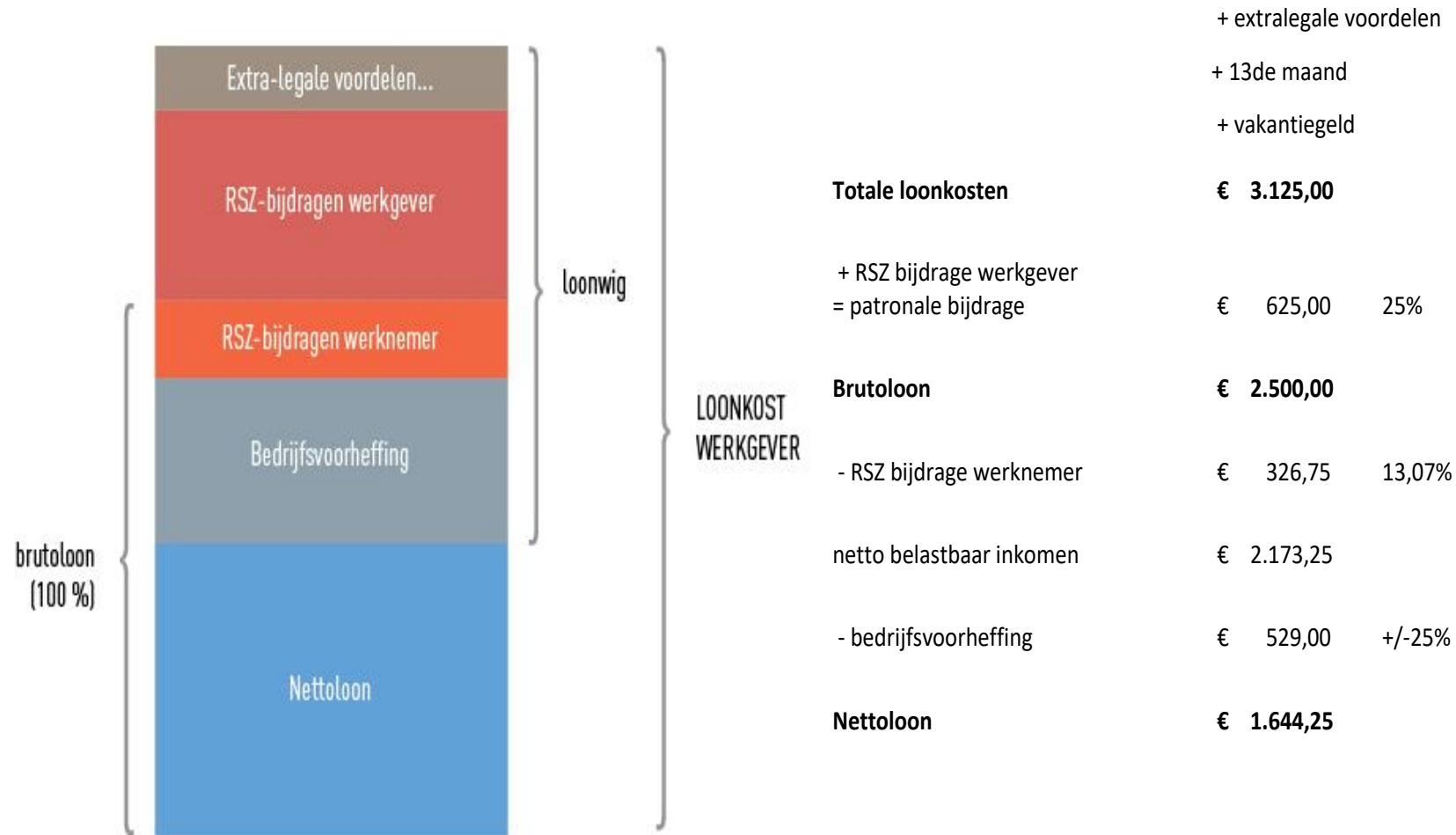
2. Structurele werkloosheid:

a) Kwantitatieve

arbeidsplaatsen ↗ door:

- Stimuleren nieuwe innovatieve sectoren dmv expansief BB
- Loonstijging matigen (**'94 GZHI & '97 loonnorm = wet van '96**)
- Loon**kosten**stijgingen afremmen
 - werkgeversbijdragen RSZ van 33% → 25% (vanaf 2016)
→ loonwig = verschil totale loonkost – nettoloon
- Investeringsklimaat verbeteren (verlagen vennootschapsbelasting 2020 naar 25% & 20%) & fiscal ruling

Samenstelling loonkosten pg 208

OPDRACHT Bereken zelf de loonwig
= Verschil tussen totale loonkost & nettoloon

5) Bestrijding van de werkloosheid

Loonwig = overheidsbeslag

Loonwig kan ook in % om vergelijking mogelijk te maken

$$\text{Loonwig} = \frac{\text{Totale loonkost} - \text{netto-loon}}{\text{Totale loonkost}} \times 100$$

$$\text{Loonwig} = (3.125 - 1.644,25) / 3.125 \times 100 = 47,4\%$$

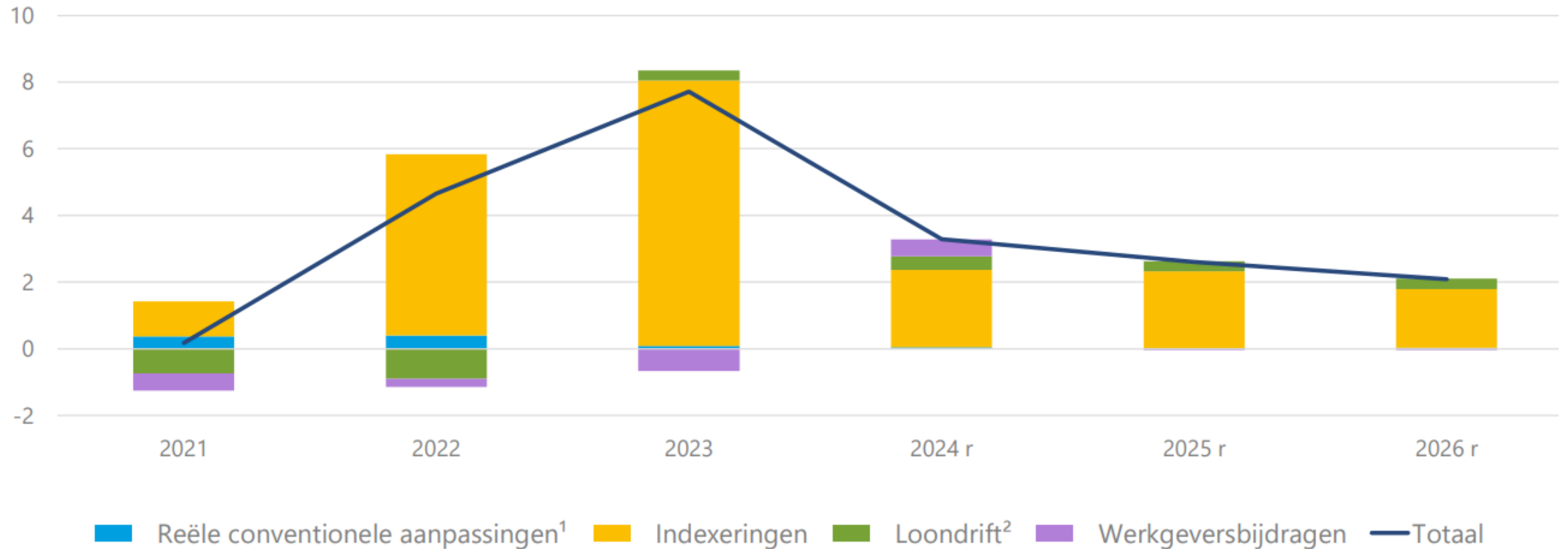
Bv loonberekening

<http://services.groups.be/ibrunet/ibrunet.aspx?lg=NL>

Loonkosten stegen in 2022 en 2023 als gevolg van de indexatie

De loonkosten namen sinds 2021 vooral toe onder impuls van indexering

(Uurloonkosten in de private sector, groei op jaarbasis in procenten; bijdragen in procentpunt)

Stand van zaken op de arbeidsmarkt in België en in de gewesten – 15 juli 2024

Verslag van de Hoge Raad voor Werkgelegenheid

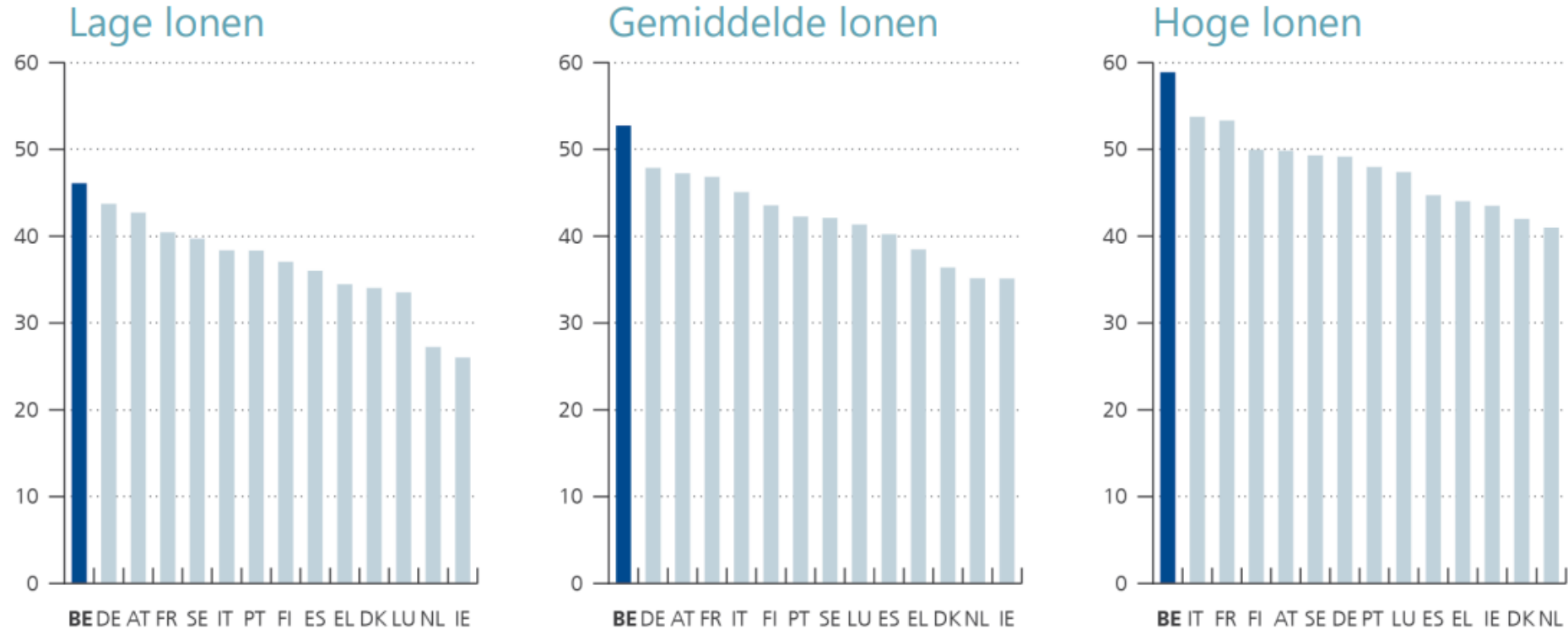
https://hrw.belgie.be/sites/default/files/content/download/files/202407_hrw_stand_van_zaken_op_de_arbeidsmarkt_voorstelling.pdf

Geraadpleegd 10/11/24

Bijzonder hoge fiscale en parafiscale druk op arbeid, zelfs voor lage lonen

België is de kampioen van de belastingen op arbeid

(voor een alleenstaande zonder kinderen, 2023)

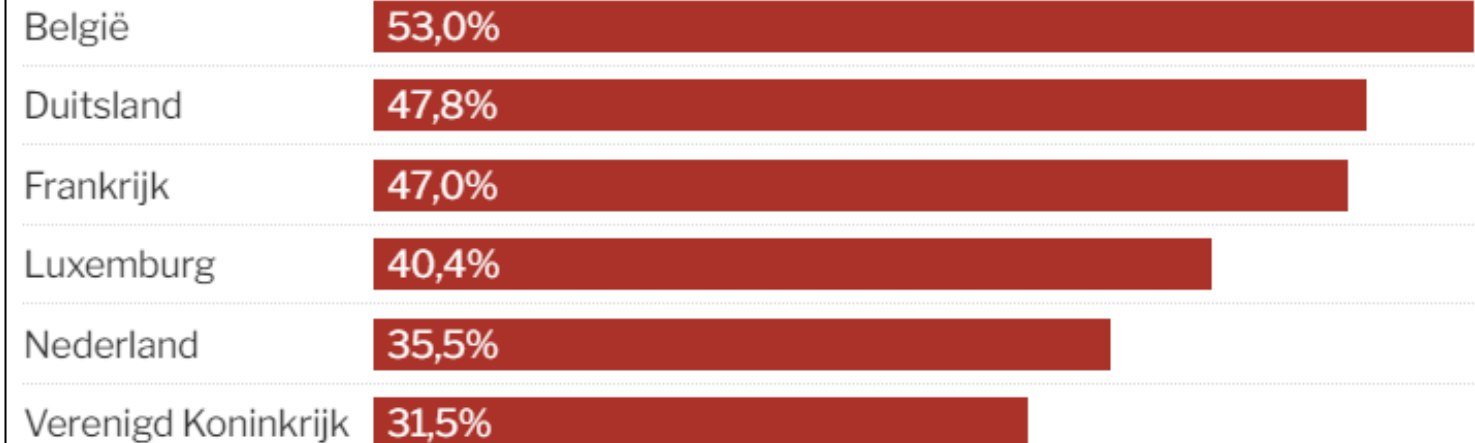
Loonwig

Bron: De Standaard, 25/04/2023
door Ruben Mooijman
https://www.standaard.be/cnt/dmf20230425_93357631, geraadpleegd 1/5/23
Volledig artikel zie actuedossier

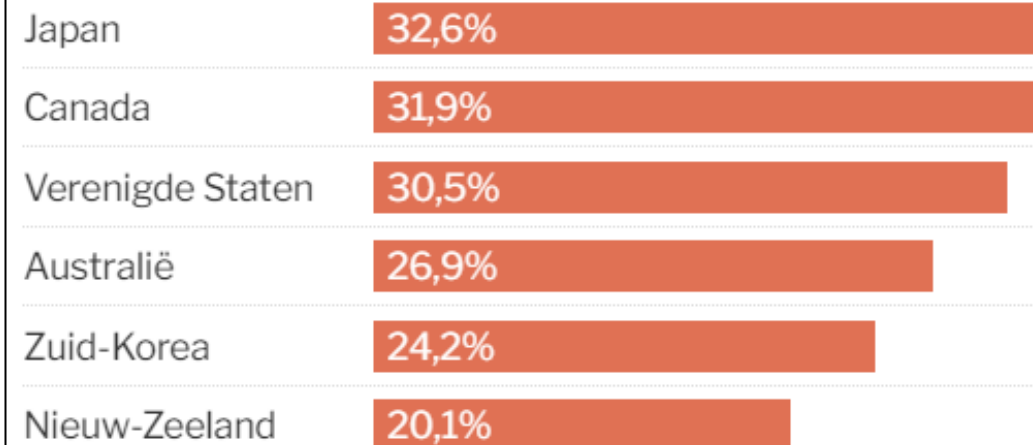
Vergelijking België met andere landen

Als % van de arbeidskosten, data van 2022

België en omringende landen

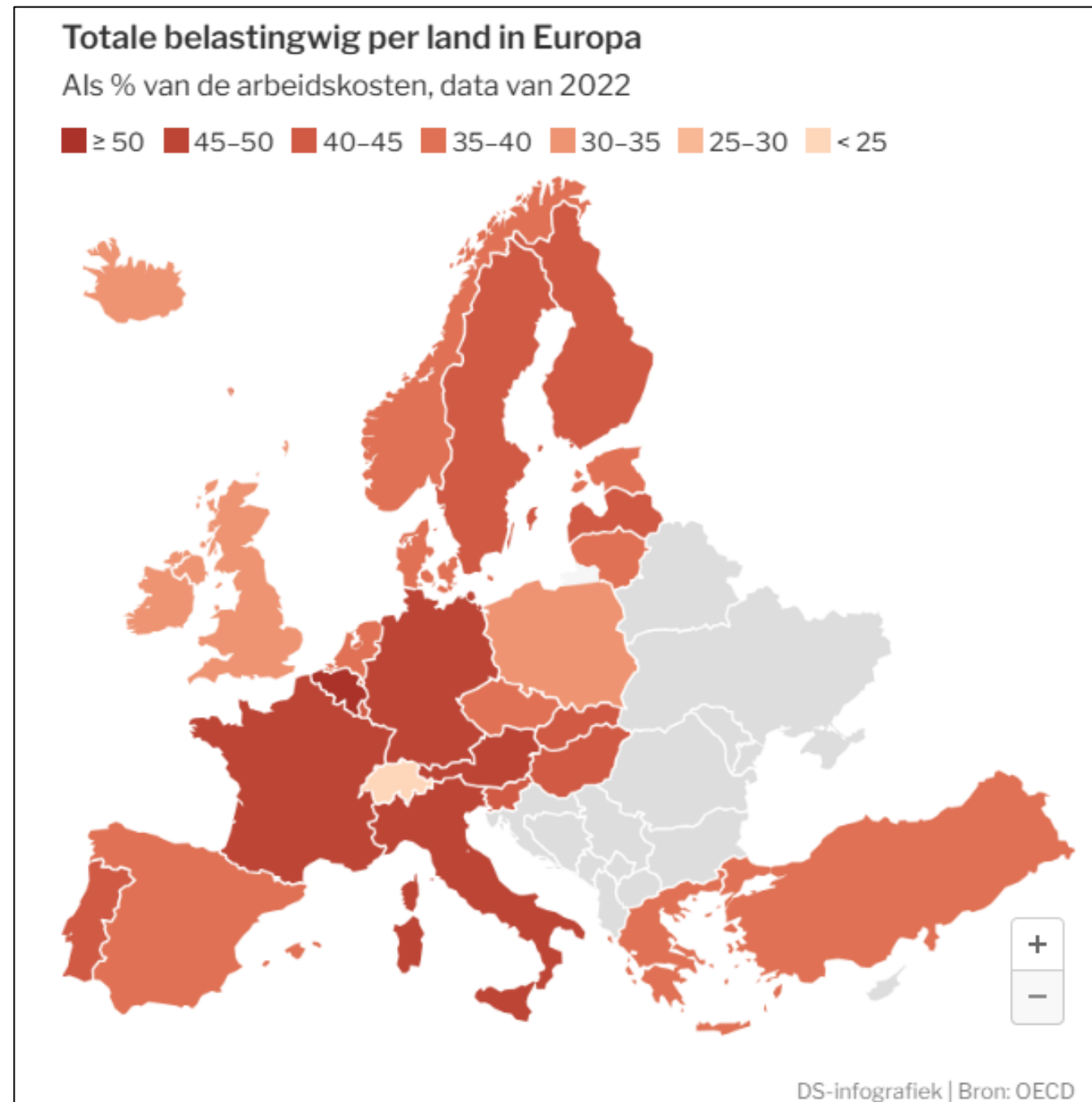
Andere landen

Loonwig

Bron: De Standaard, 25/04/2023 door Ruben
Mooijman
https://www.standaard.be/cnt/dmf20230425_93357631, geraadpleegd 1/5/23
Volledig artikel zie actuadossier

België: 53%

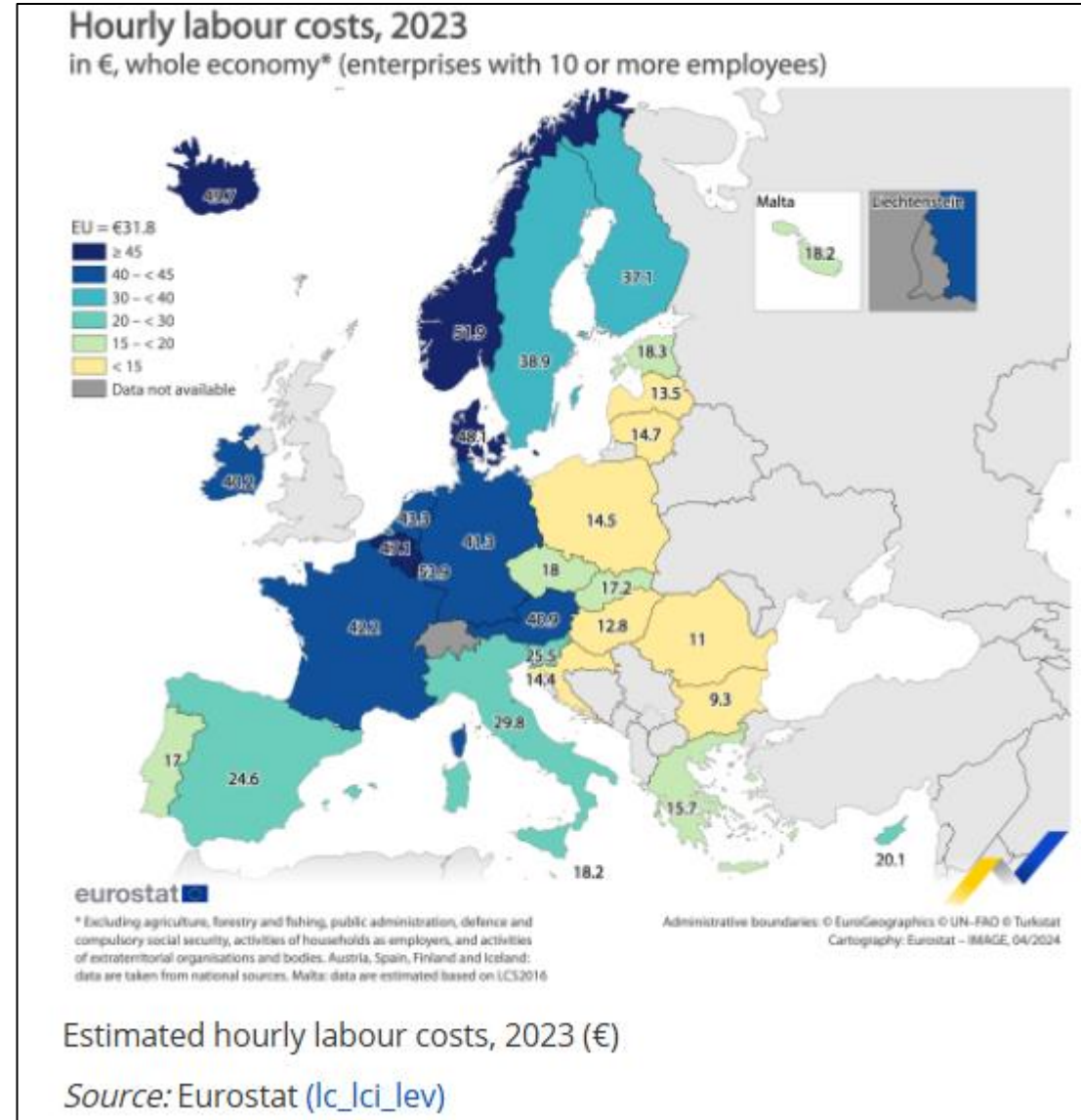
België blijft bijna-loonkostkampioen in Europa

In 2023, average hourly labour costs were estimated at €31.8 in the [EU](#) and at €35.6 in the [euro area](#). However, this average masks sizeable gaps between EU Member States, with the lowest hourly labour costs recorded in Bulgaria (€9.3), Romania (€11.0) and Hungary (€12.8), and the highest in Luxembourg (€53.9), Denmark (€48.1) and **Belgium (€47.1)**.

Bron: April 2024

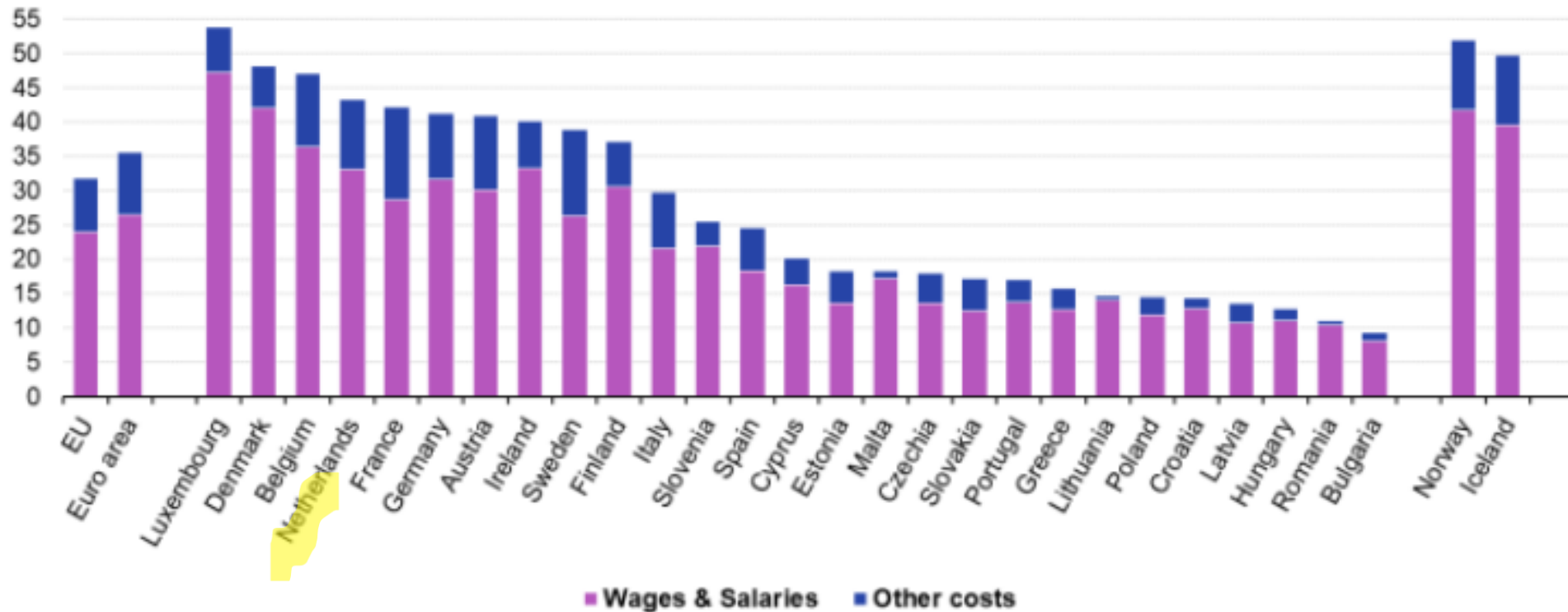
https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Hourly_labour_costs

Geraadpleegd 10/11/24

Estimated hourly labour costs, 2023

(EUR)

eurostat

Figure 1: Estimated hourly labour costs, 2023 (EUR)

Source: Eurostat ([lc_lci_lev](https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Hourly_labour_costs))

Bron: April 2024

https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Hourly_labour_costs

5) Bestrijding van de werkloosheid

2. Structurele werkloosheid:

b) Kwalitatieve

= blijvend bestaan van niet-invulbare vacatures bij de RVA

= vraag en aanbod niet goed afgestemd op elkaar

- Onderwijs beter afstemmen op de noden van ondernemingen
- Her- en bijscholing van werknemers = levenslang leren

6.3 CONCURRENTIEVERMOGEN & LOONVORMING

PG 210 - 216

6.3.1 Concurrentievermogen

= De capaciteit van de economie om een duurzame toename van levensstandaard te realiseren en een zo laag mogelijke onvrijwillige werkloosheid

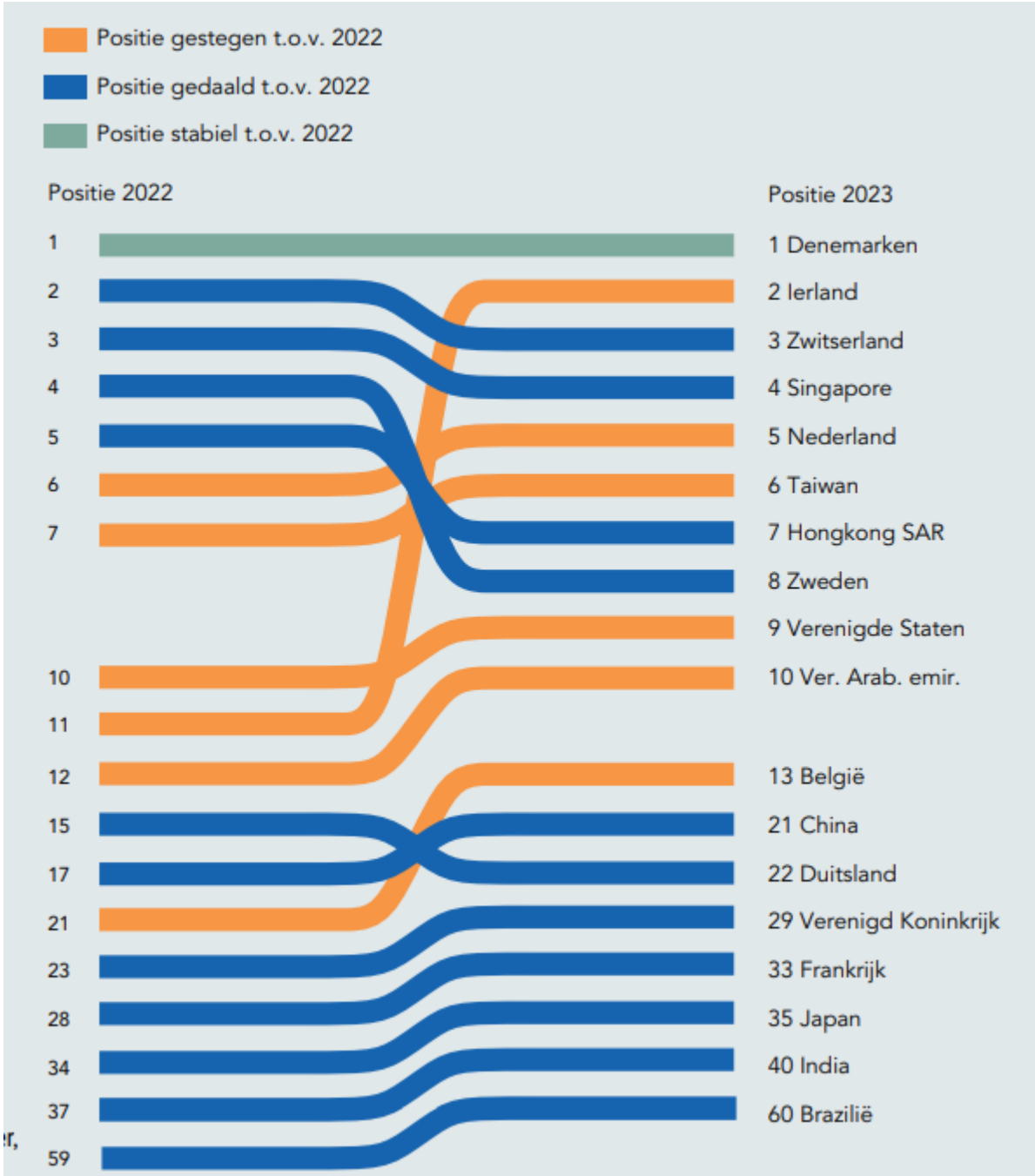
= belangrijk voor de groeikracht van de economie

- Voor België = export héél belangrijk, MA (2,7%) in 2022 stijging met 0,9% tov 2021
- Volgens World Competitiveness Index gestegen naar 13de !? plaats / 141 landen
- Onze handelspartners / concurrenten (NL & D?) doen het véél beter ☹️

Oorzaken:

- Veel te hoge schuldgraad overheid
- Arbeidskost / eenheid zeer hoog: loonkostenhandicap tov buurlanden neemt toe
- Inefficiënt overheidsapparaat
- te hoge belastingdruk op arbeid
- Te starre arbeidsmarkt, rigide ontslagregeling, hoge jeugdwerkloosheid

World Competitiveness Ranking 2022- 23

6.3.2 Loonvorming pg 212-213

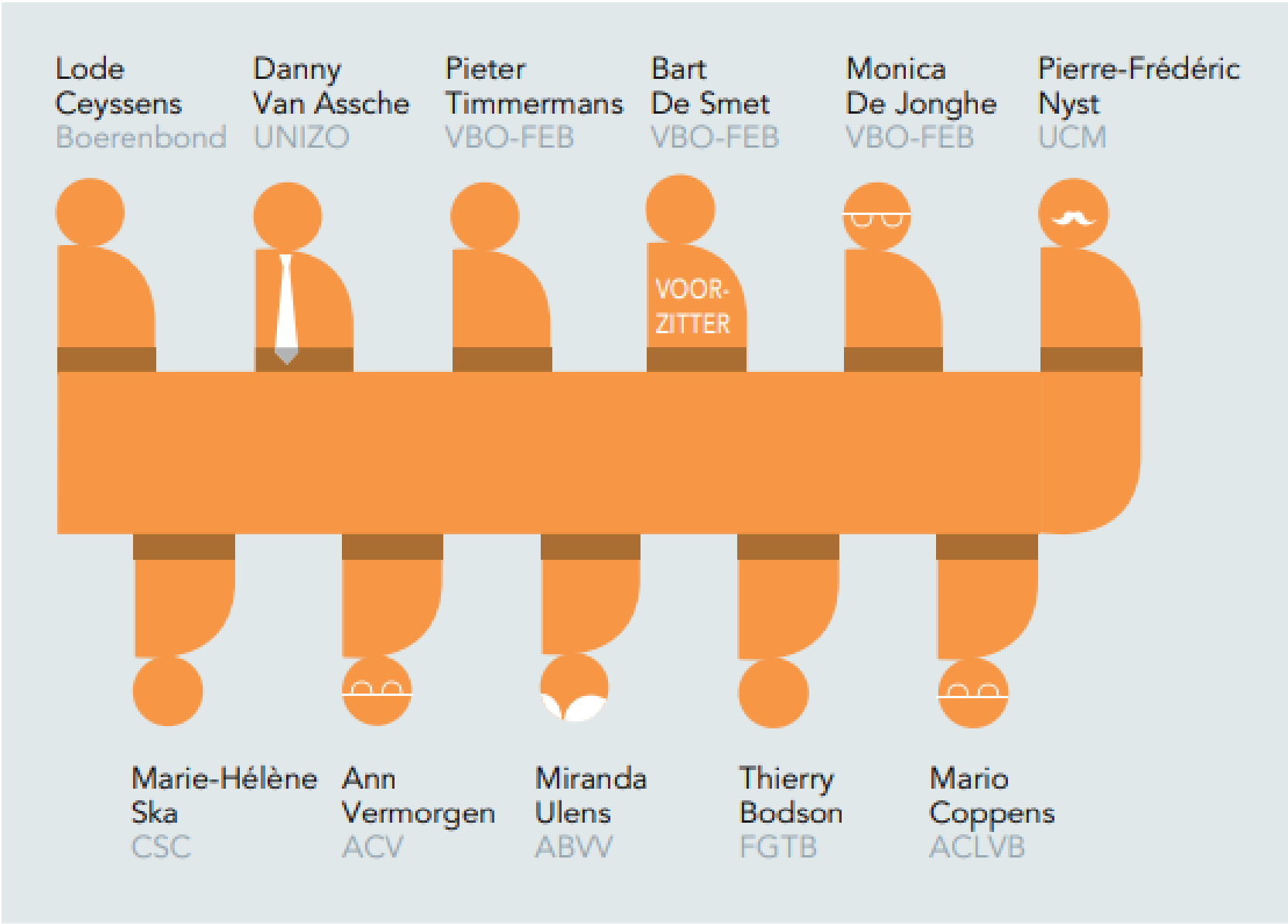
Vakbonden & werkgeversorganisaties = Overlegeconomie

- Werknemers: vakbonden
 - ABVV – FGTV (Algemeen Belgische Vakverbond)
 - ACV – CSC (Algemeen Christelijk Vakverbond)
 - ACLVB (Algemene Centrale der Liberale vakbonden van België)
- Werkgevers: beroepsverenigingen
 - VBO – FEB (Verbond Belgische Ondernemingen)
 - UNIZO – UCM
 - Boerenbond

Onderhandeling op drie niveaus

1. nationaal: groep van 10 → IPA Interprofessioneel akkoord (voor 2 jaar)
 - 2017-2018 & 2019-2020: loonnorm 1,1% bovenop automatische loonindexering
 - 2021-2022: loonnorm 0,4% bovenop de index (2,8%)
 - 2023-2024: Planbureau ziet geen ruimte voor loonsverhoging bovenop de index = 0%, + eventueel eenmalig koopkrachtpremie
2. professioneel: per bedrijfstak → cao (voor 2 jaar)
3. micro-niveau: per onderneming
+ loonindexering

Groep van 10 → IPA

Belgische loonindexering pg 214

Zie ook Micro Economie hfst 1 (pg 48) en Hfst 7.3: Inflatie

- lonen en wedden worden met zekere regelmaat aangepast aan schommelingen consumptieprijzen: afspraken in paritaire comités
- doelstelling = **behoud van koopkracht** mensen vast inkomen bij inflatie
- Sinds 1993 o.b.v. 4-maandelijks gemiddelde van de gezondheidsindex = afgevlakte GZHI
- diverse indexeringsmodaliteiten gangbaar:
 - Overheidspersoneel & sociale uitkeringen: automatische loonindexering 1 of 2 maanden **na overschrijding van de spilindex** door 4m gemiddelde gezondheidsindex
 - Andere sectoren: **op vaste tijdstippen** (bepaald in een cao door de paritaire comités per sector): meestal 1 januari

Lonen van één miljoen Belgen zullen gevoelig stijgen: “Het zal niet veel afwijken van 3,5 procent”

Het ziet ernaar uit dat onze lonen in januari opnieuw gevoelig zullen stijgen. Volgens de sociale secretariaten zullen onder meer bijna een half miljoen bedienden er in januari 3,5 procent bij krijgen. En daar hebben de energieprijzen veel mee te maken.

Nina Bernaerts, GVA, 29 oktober 2024

Heel wat werknemers in ons land krijgen dankzij de automatische loonindex in januari een loonsverhoging. Concreet gaat het om de bediendensector onder paritair comité 200 – met ongeveer een half miljoen personen het grootste paritair comité –, de horeca, de internationale handel en logistiek, de transportsector en de voedingssector.

Spilindex
En dat is gevoelig hoger dan januari 2024, toen de loonindex maar 1,48 procent bedroeg. Los van 2022 (+3,58 procent) en 2023 (+11,08 procent) is het zelfs geleden van 2021 dat de loonindexatie nog boven de 3 procent uitkwam. “3,5 procent is wel degelijk hoog”, zegt ook Vanderhaegen. “We zien dat ook in andere sectoren terugkomen. In de chemiesector, die ook behoorlijk groot is, werd dit jaar al twee keer een loonindex van 2 procent toegepast. Die werknemers kregen er dus al 4 procent bij.”

Voor de publieke sector en sociale uitkeringen werd de spilindex in april laatst overschreden. Het Federaal Planbureau gaat er nu van uit dat de volgende spilindex bereikt zal worden in januari, waardoor de overheidsleden en de uitkeringen in februari met 2 procent zullen verhogen.

Energie
“Dat heeft alles te maken met de inflatie die terug is van eventjes weggeweest”, zegt Vanderhaegen. De automatische loonindex hangt vast met de inflatie en die veert terug op. Onder andere gas en elektriciteit, dat doorweegt in de berekeningen, blijkt opnieuw duurder geworden. Volgens Statbel is de hoge inflatie van de laatste maanden vooral het gevolg van het verdwijnen van de energieprijzen begin dit jaar. Het verdwijnen van het basispakket elektriciteit en gas zal zelfs nog tot en met februari 2025 een verhogend effect hebben op de inflatie.

De automatische loonindex hangt vast met de inflatie en dan zien we dat die terug opveert. Onder andere gas en elektriciteit blijken opnieuw duurder geworden

Toch stijgt ons loon – althans voorlopig – niet veel sneller dan het loon in onze buurlanden. Dat blijkt uit een tussentijds rapport van de Centrale Raad van het Bedrijfsleven (CRB), het adviesorgaan van vakbonden en werkgevers. Daaruit blijkt dat de loonhandicap – de loonkost bij ons in vergelijking met onze buurlanden – dit jaar uitkomt op 1 procent en de kloof die geslagen was door de automatische loonindexering van 2023 bijna volledig weggewerkt werd. Als de vooruitzichten zich ongehinderd voortzetten, zou de loonhandicap volgend jaar zelfs negatief worden, dat zeggen althans de vakbonden aan tafel bij het CRB. Aan de werkgeverskant willen ze dat beeld nuanceren. “Er is nog steeds een loonhandicap van zo’n 10 procent. Een kloof die er al was in 1996. Wat wel klopt, is dat sindsdien het tempo waarmee onze lonen gegroeid zijn, min of meer gelijke tred houdt met de buurlanden”, klinkt het.

Gezondheidsindex pg 48

- Sinds 1994 (Globaal Plan Dehaene): afgevlakte GZHI
- Gebruikt voor bepaling indexering = aanpassing van
 - Lonen openbare ambt = overheidspersoneel
 - Sociale premies
 - Huurprijzenaan inflatie (**bewaren koopkracht**)
- Zelfde korf als CPI – **tabak-, alcohol-, benzine-, dieselp producten**
- Wanneer het **4-maandelijks gemiddelde van de gezondheidsindex** (= afgevlakte index) de vastgelegde **spilindex** overschrijdt, worden de lonen, wedden, sociale uitkeringen en huurprijzen automatisch met 2% verhoogd na 1 of 2 maanden.
- Een **Indexsprong** om loonhandicap weg te werken, zette dit systeem tijdelijk stil tss maart 15 en april 16

Mechanisme automatische loonindexering

Wanneer het **4-maandelijks gemiddelde van de gezondheidsindex** (= afgevlakte index) x **0,98 (als gevolg van de indexsprong)** de vastgelegde **spilindex** overschrijdt, worden de lonen, wedden, sociale uitkeringen en huurprijzen automatisch met 2% verhoogd.

De spilindex wordt eveneens met 2% opgetrokken.

	Consumptieprijsindex		Gezondheidsindex		indexsprong	afgevlakte	
Basisjaar	2004	2013	2013	4M gem	x 0,98	gezondheidsindex	
jan/23	156,48	127,84	128,00	127,81		125,26	
feb/23	155,39	126,95	126,86	127,55		125,00	
mrt/23	156,27	127,67	127,80	127,64		125,08	
apr/23	155,23	126,82	126,70	127,34		124,79	
mei/23	155,82	127,30	127,35	127,18		124,63	
jun/23	155,58	127,11	127,09	127,24		124,69	
jul/23	156,84	128,14	128,22	127,34		124,79	
aug/23	158,04	129,12	128,82	127,87		125,31	
sep/23	156,95	128,23	127,52	127,91		125,35	
okt/23	157,49	128,67	128,30	128,22		125,65	spilindex (125,60) overschreden nieuwe spilindex vanaf nov23 = 128,11
nov/23	157,76	128,89	128,55	128,30		125,73	
dec/23	158,45	129,45	129,53	128,48		125,91	
jan/24	159,22	130,08	130,19	129,14		126,56	
feb/24	160,36	131,01	130,95	129,81		127,21	
mrt/24	161,24	131,73	131,75	130,61		127,99	
apr/24	160,47	131,10	130,85	130,94		128,32	spilindex (128,11) overschreden nieuwe spilindex vanaf mei24 = 130,67
mei/24	161,05	131,58	131,42	131,24		128,62	
jun/24	161,41	131,87	131,92	131,49		128,86	
jul/24	162,56	132,81	132,84	131,76		129,12	
aug/24	162,56	132,81	132,94	132,28		129,63	
sep/24	161,75	132,15	132,41	132,53		129,88	
okt/24	163,53	132,79	132,96	132,79		130,13	
http://statbel.fgov.be/nl/statistieken/cijfers/economie/consumtieprijzen/							
geraadpleegd 10/11/24							

De Standaard, 30/10/23: Lees het volledige artikel in het actuadossier

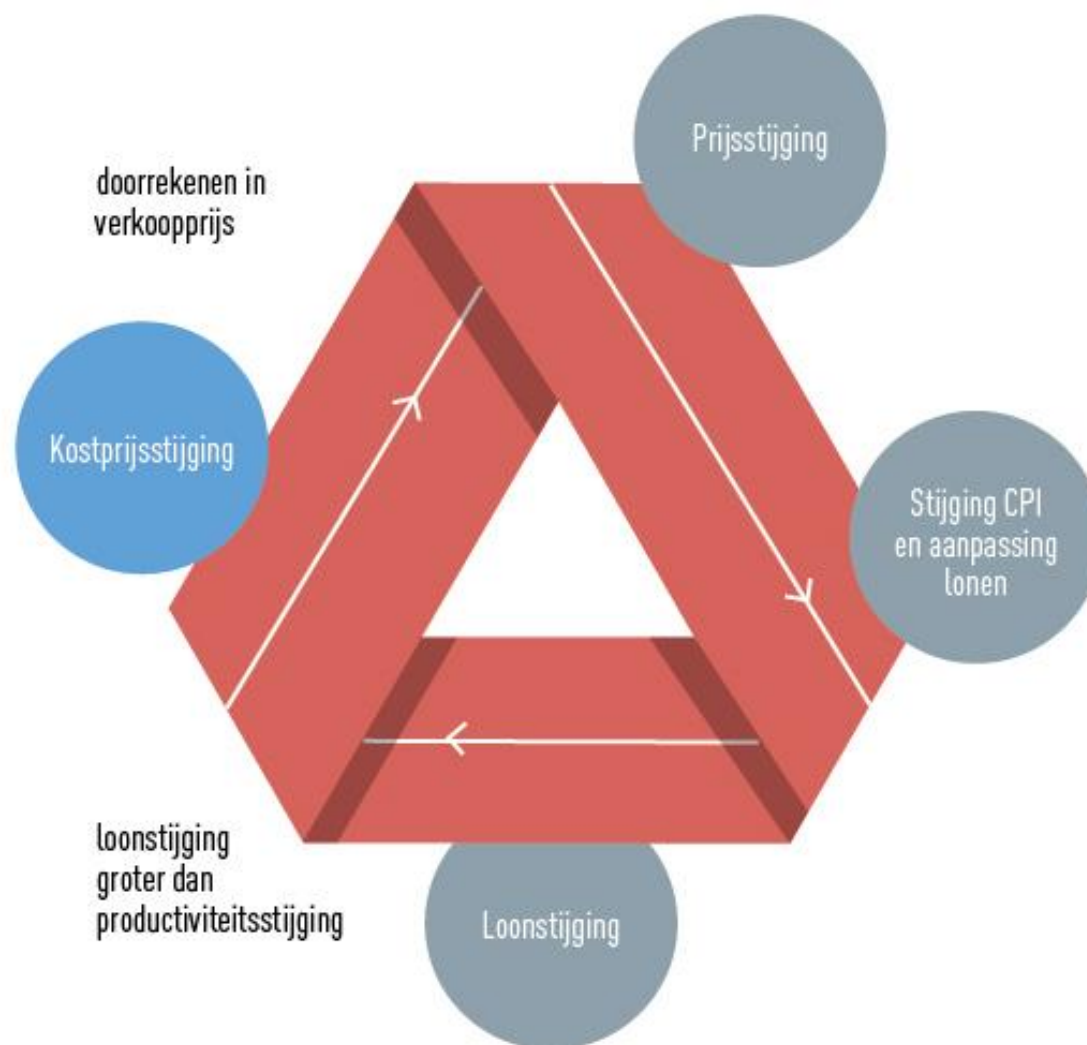
De gezondheidsindex, die de loonevolutie bepaalt, krom op maandbasis met 0,78 punten en bedraagt 128,3 punten. Hiermee wordt de spilindex overschreden, waardoor de lonen van ambtenaren en uitkeringstrekkers met 2 procent stijgen.

Belgische loonindexering pg 214

Gevaren automatische indexering

- **inflatoire spiraal = loon/prijsspiraal** (bv jaren '70 & '80 en 2022)
- aantasting concurrentiepositie
- economie structureel ontwrichten
 - Werkloosheid ↑ door arbeidssubstitutie
 - Tekort handelsbalans, export ↓

Inflatoire spiraal = loon/prijsspiraal pg 214

Centrale akkoorden voor de bepaling van de loonnorm

- Loonkloof = de loonkostenhandicap t.o.v. de buurlanden

Maatregelen:

- '94 Globaal Plan Dehaene indexering a.d.h.v. GZHI
- Wet van 1996 ter bevordering van de werkgelegenheid en het concurrentievermogen = invoering van de **Loonnorm** = %marge voor nominale loonstijgingen op 2 jaar

6.3.3 Innovatie pg 216

Is de enige manier om nog te groeien!

Bevolking groeit niet meer en productiviteit kan niet meer essentieel verbeteren

Gezien onze hoge loonkosten & opkomst van nieuwe economieën

- specialiseren in hoogtechnologische en kennisintensieve sectoren
- Investeren in
 - onderwijs & opleiding
 - Onderzoek & ontwikkeling
- Horizon Europe: Innovatie-unie
 - investering van **3% bbp in O&O**

Actuadossier

Lees de artikels i.v.m. Arbeidsmarkt op Canvas